

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота освітнього ступеня: «магістр»
на тему: **«Національно-патріотичне виховання в курсі математики в
початковій школі»**

Виконала:

студентка 2 курсу, 21-М групи

Спеціальності 013 «Початкова
освіта»

Кулик Інна Володимирівна

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор

Міненко Антоніна Олексіївна

Чернігів – 2024

Роботу подано до розгляду «___» _____ 2024 року.

Студентка

(підпис)

Інна КУЛИК
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

Антоніна МІНЕНОК
(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Наталія ГРИЦЕНКО
(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засідання кафедри дошкільної та початкової освіти

протокол № _____ від «___» _____ 2024 р.

Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

(підпис)

Ірина ТУРЧИНА
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:

«Національно-патріотичне виховання
в курсі математики в початковій школі»

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню національно-патріотичного виховання на уроках математики як засобу підвищення ефективності засвоєння математичних знань, умінь та рівня патріотизму учнів в початковій школі. У кваліфікаційній роботі досліджується важливість національно-патріотичного виховання учнів початкової школи через призму навчання математики. У сучасних умовах, коли питання формування національної ідентичності та свідомості є надзвичайно актуальними, було поставлено за мету визначити співвідношення між математичною освітою й національними цінностями.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти національно-патріотичного виховання, його ключові компоненти та вплив на формування особистості молодших школярів. Особливу увагу приділено інтеграції елементів національно-патріотичного виховання у навчальний процес з математики, а також методам та прийомам, які можуть сприяти досягненню цієї мети.

Основні висновки роботи вказують на те, що ефективно поєднання викладання математики з елементами національно-патріотичного виховання може сприяти не лише підвищенню мотивації учнів до навчання, а й формуванню у них почуття гордості за свою країну, її історію та культуру.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, математика, початкова школа, навчальний процес, педагогічні технології, інтеграція.

ABSTRACT

of the graduation qualification work on the topic:

“National-patriotic education in the course of mathematics in primary school”

The final qualification work is devoted to the study of national-patriotic education in mathematics lessons as a means of increasing the effectiveness of mastering mathematical knowledge, skills and the level of patriotism of students in primary school. The qualification work explores the importance of national-patriotic education of primary school students through the prism of mathematics. In modern conditions, when the issues of forming national identity and consciousness are extremely relevant, the aim was to determine the relationship between mathematics education and national values.

The paper considers theoretical aspects of national-patriotic education, its key components and influence on the formation of junior schoolchildren's personality. Particular attention is paid to the integration of elements of national-patriotic education into the educational process in mathematics, as well as methods and techniques that can contribute to the achievement of this goal.

The main conclusions of the work indicate that an effective combination of mathematics teaching with elements of national-patriotic education can contribute not only to increasing students' motivation to learn, but also to fostering a sense of pride in their country, its history and culture.

Keywords: national-patriotic education, mathematics, primary school, educational process, pedagogical technologies, integration.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ», «КУРС МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ» ТА ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ НАЦІОНАЛЬНО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	11
1.1 Сутність, основні та психолого-педагогічні аспекти національно-патріотичного виховання у молодших школярів	11
1.2 Методи та форми роботи з учнями, використання інноваційних підходів з метою формування національної свідомості	21
1.3 Роль математики у загальній структурі навчання в початковій школі	36
1.4 Взаємозв'язок між національно-патріотичним вихованням та навчанням математики	41
Висновки до розділу 1	47
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ МАТЕМАТИК З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	49
2.1. Адаптація змісту математичного курсу до вимог сучасного суспільства та національних цінностей	49
2.2. Методичні рекомендації щодо використання національно патріотичних елементів у викладанні математики	53
2.3. Практичні приклади впровадження національно-патріотичного виховання у процес навчання математики	57
Висновки до розділу 2	61

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	63
3.1. Методологія дослідження	63
3.2. Опис експерименту та аналіз його результатів	67
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності ефективного поєднання національно-патріотичного виховання та навчання математики в початковій школі. Сучасне суспільство стикається з викликами щодо формування у дітей не лише математичних навичок, а й патріотичної свідомості та національної гордості. У зв'язку з цим, важливо вивчати та розробляти методи та підходи, які сприятимуть інтеграції цих двох аспектів навчання та виховання, щоб забезпечити повноцінний розвиток особистості молодшого школяра.

Академік Семен Гончаренко висловив таку думку, «педагогічна драма виховання стрімко переростає в загальнолюдську трагедію». Державний інституту розвитку сім'ї та молоді опублікував наступні данні: майже 30% українських студентів планують назавжди залишити Україну після навчання, а ще 25% хотіли б поїхати на заробітки за кордон. В таких умовах вбачається необхідність розв'язання на державному рівні найгостріших проблем, які є пов'язаними з вихованням патріотизму та формуванням національної свідомості населення України, що є основою консолідації суспільства і зміцнення держави.

Видатний український педагог Василь Сухомлинський говорив слова які є актуальними і нині: «Разом з благами життя, які ми передаємо молодому поколінню – серед цих благ на першому місці стоїть щастя вільної, творчої праці, - треба передавати благодійне почуття болю, пережите мільйонами борців за свободу і незалежність нашої Батьківщини, коли вони йшли на смерть за життя прийдешніх поколінь».

У сучасному світі ми приділяємо чимало уваги національній самосвідомості здобувачів освіти, колектив згуртовується за допомогою спільних справ, участі у заходах, які є зорієнтованими на патріотичне виховання,

відродження культури, традицій, збереження рідної мови та народу. Сьогодні, у часи воєнного стану, виникла проблема радикальної перебудови у сфері виховання, оскільки окрім передачі молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, є необхідність формування нового українця, що діятиме на основі національних та європейських цінностей. Конкретні цілі дослідження включають:

1) Вивчення теоретичних засад національно-патріотичного виховання та особливостей викладання математики в початковій школі.

2) Аналіз практичного досвіду впровадження національно-патріотичних елементів у процес навчання математики.

3) Проведення експериментального дослідження для визначення ефективності застосування розроблених методик та стратегій.

4) Формулювання рекомендацій для вчителів та педагогів щодо інтеграції національно-патріотичного виховання та курсу математики в навчальний процес початкової школи.

Завдання дослідження полягає у вивченні теоретичних аспектів національно-патріотичного виховання та його ролі у формуванні особистості молодшого школяра; аналізі сучасних підходів до навчання математики в початковій школі та визначення їх відповідності вимогам національно-патріотичного виховання; дослідженні практичного досвіду використання національно-патріотичних елементів у навчально-виховному процесі математики в початковій школі; проведення експериментального дослідження з метою визначення ефективних методів і прийомів інтеграції національно-патріотичного виховання та навчання математики; формулюванні рекомендацій для практичного застосування результатів дослідження в навчально-виховному процесі початкової школи з метою підвищення ефективності національно-патріотичного виховання та навчання математики.

Об'єктом дослідження є процес національно-патріотичного виховання в початковій школі. Дослідження спрямоване на вивчення взаємозв'язку між цими двома аспектами та їх вплив на розвиток особистості молодших школярів.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти національно-патріотичного виховання, методи та стратегії його реалізації в курсі математики початкової школи. Результати дослідження передбачається використати для розробки інноваційних методик та рекомендацій, спрямованих на покращення якості навчання та виховання у початковій школі.

Завдання дослідження:

- 1) Вивчити теоретичні засади національно-патріотичного виховання та особливості викладання математики в початковій школі.
- 2) Проаналізувати практичний досвід впровадження елементів національно-патріотичного виховання в процесі навчання математики.
- 3) Розробити та експериментально перевірити ефективність застосування авторської методики.
- 4) Розробити методичні рекомендації щодо інтеграції національно-патріотичного виховання та курсу математики в освітньому процесі початкової школи.

Теоретична база дослідження включає широкий спектр психолого-педагогічних та методологічних підходів, що сприяють розумінню та аналізу взаємозв'язку між національно-патріотичним вихованням і викладанням математики в початковій школі.

До теоретичної бази дослідження входять концепції національної свідомості та патріотизму у дитячому віці, такі як теорія психічного розвитку Л.С. Виготського, педагогічні підходи Й.А. Коменського, психологічні теорії А. Бандури та В.В. Давидова, концепції національно-патріотичного виховання у працях О. Огульцової, В. Сухомлинського, О. Залужного та інших.

Також важливим елементом теоретичної бази є сучасні наукові дослідження та публікації з педагогіки, психології навчання та методики викладання математики в початковій школі. Аналіз цієї інформації дозволяє розробляти інноваційні підходи до впровадження національно-патріотичних елементів у курс математики з урахуванням сучасних вимог до освіти та виховання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ», «КУРС МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ» ТА ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

НАЦІОНАЛЬНО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1. Сутність та основні аспекти національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання це ключовий елемент формування свідомості та ідентичності громадянина. У сучасному світі, що характеризується динамічними змінами та глобалізацією, важливість цього процесу не лише зростає, але й набуває нових форм та змісту.

Сутність національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання в українському суспільстві було та є першочерговим не тільки для держави, а й для освітньої системи в цілому. Його важливість в умовах жорстокої Російсько-української війни підтверджена тисячами життів полеглих героїв та загиблих мирних громадян. Національно-патріотичне виховання дітей та молоді — є комплексною, системною і цілеспрямованою діяльністю органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім'ї щодо формування у молодого покоління:

- високої патріотичної свідомості
- почуття вірності
- любові до Батьківщини
- турботи про благо свого народу
- готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку з захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Національно-патріотичне виховання визначається як система цілеспрямованих дій, яка покладена на формування в особистості учня почуття патріотизму, національної гордості, поваги до своєї країни та її традицій. Його основна мета - це виховання громадянина, що усвідомлює свою відповідальність перед суспільством та державою, готовий до захисту національних інтересів, підтримувати демократичні цінності, а також сприяти розвитку національної культури.

Національно-патріотичне виховання полягає не лише у передачі знань про історію, культуру та традиції народу, але й у формуванні активної життєвої позиції, здатності до критичного мислення та участі у громадському житті країни. Воно повинно відбуватися в усіх сферах життя: у сім'ї, освітніх закладах, культурних і спортивних організаціях, а також у суспільстві загалом.

Основні аспекти національно-патріотичного виховання

Історичний аспект: вивчення історії рідної країни, важливих подій, які сформували її сьогодення, героїв минулого, які стали прикладом для наслідування. Це сприяє збагаченню знань про національну ідентичність та традиції.

Культурний аспект: поглиблене знайомство з українською культурою, мистецтвом, мовою, а також з елементами фольклору. Культура є основою національної самосвідомості, тому її популяризація і збереження є невід'ємною частиною виховного процесу.

Соціальний аспект: розвиток соціальної свідомості та активної громадянської позиції, заохочення участі молоді в соціальних, культурних та

політичних ініціативах. Важливо формувати вміння працювати в команді, підтримувати ідеї демократії та права людини.

Емоційний аспект: формування почуття гордості за свою країну, що досягається через участь у національних святах, пам'ятних заходах та волонтерських програмах. Емоційна прив'язаність до батьківщини зміцнює національну свідомість.

Етичний аспект: виховання поваги до моральних цінностей, які сповідує суспільство. Це включає аспекти братерства, взаємо підтримки та людяності, які повинні стати основою для формування соціальної відповідальності.

Національно-патріотичне виховання вимагає комплексного підходу і активної участі всіх секторів суспільства. Це процес, який актуальний у сучасних умовах, коли перед Україною стоять численні виклики. Суспільство має об'єднати зусилля з метою створення здорової, сильної нації, яка з гордістю тримає голову високо та забезпечує успішний розвиток своєї країни. Патріотизм має стати не лише почесним титулом, а й активною позицією кожного громадянина, що намагається робити свій внесок у розбудову свого народу і країни.

Значення національно-патріотичного виховання в сучасних умовах

1. Відповідь на сучасні виклики

Національно-патріотичне виховання набуває особливої актуальності в умовах глобалізації, економічних криз і політичних потрясінь. Сьогодні сучасні молоді люди стикаються з інформаційними і культурними впливами з усього світу, у зв'язку з чим важливо підтримувати і зміцнювати національну ідентичність, відтак забезпечувати стабільність у суспільстві. Через національно-патріотичне виховання молодь здатна ефективно протистояти зовнішнім і внутрішнім викликам, проявляючи активну громадянську позицію та готовність захищати інтереси своєї держави.

2. Формування здорового суспільства

Національно-патріотичне виховання сприяє формуванню здорового і відповідального суспільства. Під молоддю, вихованою на принципах патріотизму, розуміється сильне бажання працювати на благо своєї країни, зберігати та примножувати культурну спадщину, а також активно долучатися до соціальних та економічних процесів. Освіта, спрямована на розвиток патріотичних почуттів, допомагає створити свідоме, морально стійке покоління, готове до викликів сучасного світу.

3. Розвиток міжособистісних стосунків

Процес національно-патріотичного виховання сприяє формуванню успішних міжособистісних стосунків і комунікативних навичок серед молоді. Взаємодія в рамках групових проєктів, участь у волонтерських ініціативах або членство в патріотичних організаціях розвивають вміння працювати в команді, толерантність і повагу до думок інших. Ці навички є важливими для соціальної адаптації та розвитку сучасного суспільства.

Методи національно-патріотичного виховання

1. Інтерактивні методи навчання

Інтерактивні методи, такі як дебати, рольові ігри, проєкти, можуть стимулювати цікавість молоді до вивчення власної історії та культури. Вони дозволяють учасникам активніше залучатися до процесу навчання, формуючи критичне мислення та бажання досліджувати.

2. Використання сучасних технологій

Сучасні технології мають величезний потенціал у процесі виховання. Вебінари, онлайн-курси, соціальні мережі можуть стати платформами для обговорення патріотичних тем, обміну ідеями, популяризації успішних практик національно-патріотичного виховання.

3. Організація культурних і освітніх заходів

Фестивалі, конкурси, виставки, літературні вечори, присвячені національним героям, та інші культурні ініціативи є важливими інструментами для популяризації патріотичних цінностей. Такі заходи мають стимулювати охоплення широкої аудиторії, привертаючи молодь до вивчення історії та культури.

Отже національно-патріотичне виховання — це процес, який не лише формує любов до Батьківщини, а й виховує свідомих, відповідальних громадян, готових до дій заради добробуту країни. У сучасному суспільстві важливою є роль держави, освітніх установ, родини та громади у створенні середовища, що підтримує ці цінності. Патріотичне виховання повинно бути інтегроване у всі сфери життя, адже лише завдяки спільним зусиллям ми зможемо забезпечити гідне майбутнє для наступних поколінь.

Таким чином, об'єднуючи всі ці аспекти, можна досягти високих результатів у національно-патріотичному вихованні молоді, створюючи суспільство з активною, свідомою та патріотично налаштованою молоддю, готовою до викликів часів.

Мета сучасного освітнього процесу не тільки сформувати необхідні компетенції, надати ґрунтовні знання з різних предметів, а й формувати громадянина, патріота; інтелектуально-розвинену, духовно і морально зрілу особистість, готову протистояти викликам глобалізації життя.

Патріотизм (від грецького “патріс”) – це любов до Батьківщини, відданість Вітчизні, народу. Але в умовах українських реалій, коли багато речей викликають у суспільстві негативне ставлення, виховувати справжніх патріотів дуже складно.

Патріотизм у сучасному розумінні – це відчуття того, що набуває сьогодні особливого значення. Головною запорукою процвітання держави є національно-патріотичне виховання молоді, частина якої щороку поповнює лави державних службовців. Адже саме вони вносять свої корективи в закони,

суспільне життя, етико-моральні засади. Щоб ці реформи не призводили до краху, національно-патріотичне виховання повинно супроводжувати молодь впродовж всього їхнього шкільного й студентського життя. Під словом «молодь» ми повинні вбачати своїх дітей, методику виховання молоді ототожнювати з вихованням власних.

Актуальність патріотичного виховання зумовлюється водночас процесом становлення України як єдиної політичної нації. В умовах поліетнічної держави, воно покликане сприяти цілісності, соборності України, що є серцевиною української національної ідеї. При цьому важливо, щоб об'єднання різних етносів і регіонів України задля національного відродження, розбудови й вдосконалення суверенної правової держави і громадянського суспільства здійснювалось саме на базі демократичних цінностей, які в свою чергу мають лежати в основі патріотичного виховання.

Виховання учнів на засадах патріотизму та громадянської свідомості відбувається в різні вікові періоди.

Формування патріотичних якостей молодших школярів відбувається у взаємодії школи та сім'ї. Визначено три групи патріотичних якостей, які тісно пов'язані в структурі особистості: 1) якості , що характеризують ціннісне ставлення особистості до сім'ї; 2) якості, що визначають моральне ставлення до людей, толерантне ставлення до інших культур і націй; 3) якості , що характеризують ставлення до своєї країни, рідного краю.

Визначено педагогічні умови формування патріотичних якостей молодших школярів у взаємодії школи і сім'ї, які реалізуються через цілісний навчально-виховний процес початкової школи в трьох напрямках:

- 1) використання елементів патріотичного виховання у навчальній діяльності;
- 2) запровадження програми "Я - патріот!" в позаурочний час;

3) налагодження спільної діяльності педагогів і батьків у формуванні патріотичних якостей молодших школярів. Запропоновано методiku діагностування рівнів сформованості патріотичних якостей дітей молодшого шкільного віку; методичне забезпечення патріотичного виховання молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи, а саме програми позаурочної виховної роботи з молодшими школярами „Я – патріот!”

Вік підлітків є найбільш складним, проте сприятливим для формування та розвитку ціннісних орієнтацій, що має велике значення для становлення їхнього світогляду. Психологічні дослідження дають підстави стверджувати, що учні активно шукають власних шляхів для самоствердження та самореалізації.

Основний напрям реалізації принципів виховання - це психологічний — він полягає в формуванні в школярів високої психологічної стійкості, готовності до виконання складних та відповідальних завдань за будь-яких умов обстановки, формування найважливіших психологічних якостей, необхідні успішної життя і правоохоронної діяльності у суспільстві. Воно включає вивчення та прогнозування соціально-психологічних процесів у шкільництві, профілактику негативних явищ та запобігання проявам девіантної поведінки, зняття психологічної напруженості, подолання стресу.

Аналізуючи різноманітні підходи до психолого-педагогічного виховання молодого покоління, можна виділити те спільне, що притаманне кожному з них: виховні зусилля тільки тоді матимуть вплив на формування особистості, коли базуватимуться на міцному національному підґрунті.

Найбільш ефективним завжди вважалося виховання на прикладах з життя батьків (історії роду, що органічно пов'язаний з історією народу), навколишньої природи, розкриття секретів і величі національно-державної мови, культури, міжнародної ролі і місії Батьківщини, видатних здобутків її славних синів і дочок у всіх сферах світового поступу. Отже, патріотизм передбачає гордість за

матеріальні і духовні досягнення свого народу, своєї Батьківщини, бажання збереження її характерних особливостей, її культурного надбання та захищати інтереси своєї громади, народу в цілому.

Історичне джерело патріотизму — це формування прив'язаності до віри в Бога в традиціях своїх предків, землі свого народження, рідної мови, народних традицій та культури.

Соціальні психологи визначають патріотизм як певне моральне ставлення й оцінку особистістю елементів Вітчизни. У конкретно-історичному розгляді, з'явившись внаслідок розвитку людського суспільства, соціально-моральне, у своїй основі, патріотичне почуття набувається особистістю не лише через біологічну спадковість, а неодмінно під впливом соціального середовища, виховання (соціалізації) у широкому розумінні слова.

Оскільки патріотичне почуття за своєю природою багатогранне, воно об'єднує такі **напрямки виховання особистості**: моральне, трудове, розумове, естетичне, а також фізичний розвиток і передбачає вплив на кожну із сторін для отримання єдиного результату.

Якими б ми хотіли бачити своїх дітей? Чесними; вихованими; добрими; людьми, які поважають старше покоління. **Ці якості можна об'єднати в етично-моральну групу**, без якої жодне суспільство не існує.

Своїх дітей ми хотіли б також бачити патріотами своєї держави; свідомими громадянами; людьми, які пам'ятають своє коріння й шанують пам'ять предків; громадянами, які готові в будь який момент віддати своє життя за Батьківщину. **Ці якості можна об'єднати в національно-патріотичну групу.**

Виховання у молодого покоління почуття патріотизму, відданості справі зміцнення державності, активної громадянської позиції нині визнані проблемами загальнодержавного масштабу.

Патріотизм покликаний дати новий імпульс духовному оздоровленню народу, формуванню в Україні громадянського суспільства, яке передбачає трансформацію громадянської свідомості, моральної, правової культури особистості, розквіту національної самосвідомості і ґрунтується на визнанні пріоритету прав людини. Суспільства, яке функціонує на засадах гуманізму, свободи, верховенства закону, соціальної справедливості, гарантує умови для зростання добробуту народу. Суспільства, яке є єдиним дієвим механізмом розбудови не олігархічної, а народної демократії, правової України, виступає, з одного боку, джерелом опозиції державній владі, а з іншого - взаємодоповнює її, реалізуючи свої розвивальну і контролюючу функції.

Патріотизм на даний час є нагальною потребою і **держави**, якій необхідно, щоб усі діти стали національно свідомими громадянами – патріотами, здатними забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі, і **особистості**, яка своєю діяльністю любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності з метою створення умов для вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; і **суспільства**, яке зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювався на моральній основі.

Виховання патріотизму у молодших школярів є важливим аспектом освітньої діяльності, яке впливає на формування особистості дитини, її ціннісних орієнтацій та активної громадянської позиції. Розглянемо основні психолого-педагогічні аспекти цього процесу:

Розуміння понять патріотизму

Для успішного виховання патріотизму важливо, щоб учні розуміли, що це за поняття. Педагоги повинні пояснити значення патріотизму, його історичний контекст, а також прояви патріотизму в повсякденному житті. Використання доступних форм і методів, таких як казки, історії, інтерактивні ігри, може допомогти дітям засвоїти ці принципи.

Формування позитивного образу Батьківщини

Виховання патріотизму передбачає створення позитивного образу своєї країни. Це може включати ознайомлення дітей з історією України, її культурою, традиціями та видатними особистостями. Під час навчання важливо підкреслювати досягнення та здобутки нації, формуючи у дітей гордість за свою країну.

Інтеграція патріотичних тем у навчання

Включення патріотичних тем у всі предмети, особливо в основні (як математика, літератури, природознавство), допоможе дітям зрозуміти зв'язок між своїм навчанням та національною ідентичністю. Наприклад, використання українських казок в читанні або проектів на основі історії України в природознавстві може бути дуже корисним.

Визначення цінностей та соціальних норм

Важливою складовою виховання патріотизму є формування у дітей таких цінностей, як повага до традицій, культури, історії, а також до людей, які своїм життям сприяли розвитку країни. Вчителям слід активно працювати над розвитком в учнів таких якостей, як доброта, чесність, відповідальність і готовність допомагати іншим.

Залучення до активної діяльності

Діти можуть краще осягати патріотизм через участь у різних громадських або волонтерських проектах, екскурсіях, конкурсах, фестивалях і святах. Це дозволяє їм не тільки дізнатися більше про свою країну, але й активно включитись в її життя, що зміцнює почуття належності.

Сформуванню національну самосвідомість

Важливо, щоб діти усвідомлювали свою ідентичність як частини великої нації. Це може бути досягнуто шляхом роботи з символами держави (гімн, герб, прапор), знайомства з національною культурою та участю в державних святах.

Психологічна підтримка

Коли діти відчують дотик до свого національного надбання, виникає потреба у підтримці та розумінні з боку дорослих. Психологи та педагоги повинні забезпечити емоційний комфорт, підтримувати їхні почуття, адже емоції відіграють важливу роль у процесі виховання.

Патріотичне виховання молодших школярів є комплексним і багатогранним процесом, який вимагає зусиль з боку педагогів, батьків та громади. Використання психолого-педагогічних аспектів допоможе у створенні сприятливого середовища для формування у дітей патріотичних почуттів, що забезпечить гідне майбутнє для країни.

1.2. Методи та форми роботи з учнями, використання інноваційних підходів з метою формування національної свідомості

Кілька років тому важко було уявити, наскільки актуальною виявиться здатність людей усвідомлювати себе представниками української нації, самоідентифікувати себе як українця (українку), відчувати себе частиною величної, незалежної, суверенної держави України. Питання національного виховання молодого покоління в умовах воєнного часу постало особливо гостро на тлі тих невимовно тяжких обставин, у яких зараз опинилися сучасні школярі.

Нам відоме визначення про те, що **національне виховання** – це виховання дітей на культурно-історичному досвіді рідного народу, його традиціях, звичках і обрядах, багатовікових виховних традиціях, духовності.

Метою національного виховання є формування гармонійно розвиненої, високоосвіченої, соціально активної й національно свідомої людини, наділеної глибокою громадянською відповідальністю, здоровими інтелектуально-творчими й духовними якостями, родинними й патріотичними почуттями, працьовитістю, господарською кмітливістю, підприємливістю й ініціативою. Як же нам досягти такої розлогої і складної мети?

Роками наші батьки, народжені ще в Радянському Союзі, наше покоління, а разом із нами і наші діти були змушені слухати і дивитися проросійськи налаштоване телебачення, кінематограф, розрахований на російськомовного глядача, спільні концерти з закордонними артистами, завантажували плей-листи з піснями російських виконавців, відеопродукцію з Інтернету, сприймали себе частиною загальнокультурного медіапростору, де 90% контенту намагалось переконати їх, що українська культура – то не цікаво, не модно, не сучасно.

І ось покоління, народжене вже у незалежній Україні, та їхні діти – нинішні школярі - намагається повернути усе те втрачене і забуте, понівечене і викинуте з підсвідомості значної частини нашого народу. Ніхто собі уявити не міг, що становлення національної свідомості матиме таку кровожерливу ціну – ціну людських життів. Спочатку це були побиті на Майдані студенти у листопаді 2013-го, які виступили за своє прагнення бути частиною Європи, її культурного і ціннісного фонду. Це розстріляна Небесна сотня у лютому 2014 року, тієї зими, що нас змінила. Це тисячі загиблих на Сході України і в окупованому Криму упродовж виснажливих років антитерористичної операції, що віддали своє життя за захист кордонів нашої держави і її суверенітету. А зараз до них щодня додаються нові і нові жертви, особливо нестерпно усвідомлювати кількість загиблих, у тому числі і дітей... Їм довелося пережити так багато горя і страху, що перед педагогами і батьками постало надскладне завдання: як спрямувати виховну роботу в умовах воєнного часу, щоб зберегти життя і здоров'я наших

вихованців, допомогти подолати свої страхи, знайти в собі сили продовжувати навчатися.

Ще однією проблемою, викликаною спершу карантинном у 2020 році, а тепер і вторгненням російських окупантів, стало дистанційне навчання, покликане забезпечити освітній процес для дітей та педагогів, що перебувають у різних умовах - хтось виїхав закордон, хтось перебуває на тимчасово окупованих територіях, у когось відсутнє стабільне енергопостачання чи Інтернет-покриття... І всупереч усім труднощам, шкільне життя продовжує вирувати, щоб підтримати родини у цей скрутний час, не переривати процес навчання і виховання, а також забезпечити формування патріотично налаштованої, свідомої проукраїнської особистості. Тому виховний процес має насамперед формувати національну свідомість та самосвідомість такими методами і способами, які можливі і під час дистанційної роботи, з використанням технічних засобів навчання, так і без них, опираючись на отриманий досвід та навички учня.

У виховній роботі можемо виокремити такі форми роботи з учнями: онлайн-тести, вікторини на патріотичні теми, квести, акції, творчі виставки, флешмоби, пісенні та поетичні платформи, де діти можуть висловити своє ставлення до війни та її наслідків. Завданням вихователів у сучасних умовах дистанційної роботи є психологічна підтримка дітей і батьків, тематичні онлайн-консультації, забезпечення інформаційними матеріалами, проведення творчих акцій, позитивне налаштування учнів.

Формування національної свідомості учнів є одним із ключових завдань освітнього процесу. Воно вимагає використання різноманітних форм і методів виховної роботи, які допомагають учням усвідомити свою національну ідентичність, культурні цінності та відповідальність перед країною. Ось основні методи і форми роботи з учнями для формування національної свідомості.

Методи формування національної свідомості:

1. Бесіди та діалоги:

- Під час проведення бесід на національні теми (наприклад, про історичні події, культурні традиції, національних героїв) відбувається не лише передача знань, але й стимулювання учнів до роздумів і висловлювання власної думки. Такий діалог розвиває критичне мислення і сприяє формуванню власної позиції щодо національної ідентичності.

2. Метод прикладу:

- Учителям і вихователям важливо бути прикладом для учнів у шануванні національних традицій і цінностей. Моделювання поведінки, яка втілює патріотизм, є ефективним інструментом для наслідування.

- Використання прикладів з життя відомих українських діячів у різних галузях: історії, науки, культури, спорту тощо.

3. Обговорення та дискусії:

- Важливим методом є залучення учнів до дискусій на актуальні теми, пов'язані з національною ідентичністю, культурою, історією та сучасними викликами для України. Це дозволяє школярам краще усвідомити свої позиції та думки стосовно національних питань.

4. Ігрові методи:

- Використання патріотичних ігор, вікторин, квестів або рольових ігор, де учні виконують ролі історичних постатей, сприяє глибшому розумінню подій і процесів, пов'язаних з історією та культурою України.

5. Проєктні методи:

- Метод проєктів дозволяє учням самостійно або в групах досліджувати певну тему, пов'язану з національною свідомістю, культурною спадщиною або видатними досягненнями українського народу. Учні можуть створювати презентації, звіти, відео або проводити дослідження на теми історії, мови, народних традицій, видатних українців.

6. Проблемно-пошуковий метод:

- Учні залучають до вирішення конкретних проблем, що потребують глибокого аналізу та дослідження. Це може бути питання, пов'язане з національною історією, культурними конфліктами, сучасними викликами для українського суспільства.

7. Метод наочного навчання:

- Використання візуальних матеріалів, таких як картини, фотографії, відео, документальні фільми, інтерактивні презентації, що демонструють національні символи, історичні події та пам'ятки України. Візуальні образи сприяють емоційному залученню учнів і допомагають краще засвоїти інформацію.

Формами виховної роботи для формування національної свідомості є:

Класні години на патріотичні теми:

- Спеціально організовані заняття, присвячені обговоренню тем, що стосуються української історії, культури, мови, державних символів, сучасних викликів і досягнень України. Такі години можуть включати бесіди, перегляд відео, інтерактивні завдання або дискусії.

Виховні заходи:

- Проведення урочистих заходів, присвячених Дню Незалежності України, Дню Конституції, Дню захисників та захисниць України, Шевченківським дням та іншим національним святкам. Це можуть бути святкові концерти, театралізовані виступи, публічні читання або інші патріотичні акції.

Екскурсії до музеїв та історичних пам'яток:

- Відвідування місць, що мають велике історичне значення, таких як меморіали, музеї, національні заповідники. Це допомагає учням візуально та емоційно зануритися в історію та культуру своєї країни.

Тематичні тижні та дні:

- Організація тижнів, присвячених українській культурі, мові, традиціям або видатним постатям. Під час таких заходів учні можуть брати участь у виставках, конкурсах, вікторинах, проєктах, де висвітлюються національні досягнення та культурні цінності.

Патріотичні конкурси та олімпіади:

- Підготовка і проведення конкурсів малюнків, творів, презентацій або олімпіад на теми, що пов'язані з українською історією, культурою та традиціями. Це стимулює інтерес до національної спадщини та поглиблює знання про Україну.

Волонтерська діяльність:

- Залучення школярів до волонтерських проєктів, пов'язаних з допомогою ветеранам, внутрішньо переміщеним особам, військовим або громадам, що постраждали від військових дій. Це виховує почуття соціальної відповідальності та солідарності.

Робота в шкільних гуртках:

- Участь у гуртках національно-патріотичного спрямування, таких як історичні клуби, клуби української мови та літератури, фольклорні ансамблі або театральні гуртки, сприяє поглибленню знань про національну культуру.

Зустрічі з видатними особистостями:

- Організація зустрічей з відомими українськими діячами: письменниками, науковцями, ветеранами війни, митцями, громадськими активістами. Це надає учням можливість особисто спілкуватися з тими, хто зробив вагомий внесок у розвиток України.

Таким чином, використання різних методів та форм виховної роботи сприяє гармонійному формуванню національної свідомості учнів, вихованню їх у дусі патріотизму, пошани до рідної культури, відповідальності за майбутнє своєї країни.

Враховуючи нові суспільно-політичні реалії в Україні після Революції гідності, обставини, пов'язані з російською агресією, усе більшої актуальності набуває виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції.

Ми повинні розуміти важливість того, що педагоги, навчальний заклад є для дитини осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- ✓ повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- ✓ участь у громадсько-політичному житті країни;
- ✓ повага до прав людини;
- ✓ верховенство права;
- ✓ толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- ✓ рівність усіх перед законом;
- ✓ готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Згідно з Концепцією Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2016-2020 рр. мета патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України; виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки; підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника Вітчизни, героя; усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю; сприяння набуттю молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства; спілкування з соціальними інститутами, органами влади, спроможність дотримуватись законів та захищати права людини, готовність взяти на себе відповідальність, здатність розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів; формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій; утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства; культивування кращих рис української ментальності - працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережливого ставлення до природи; формування мовленнєвої культури; спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

На наших очах виростає покоління молодих людей, позбавлених почуття національної гідності, гордості, якому насаджується безкультур'я, нівелюється совість, деградується мораль, честь, справедливість та меркантилізм, манкурство. "Педагогічна драма виховання, – за висловом академіка С.І. Гончаренка, – стрімко перетворюється на загальнонаціональну трагедію". За висловом заслуженого учителя України, ветерана війни і праці Петра Щербаня, в державі "відбувається процес деморалізації, (дебілізації) і денаціоналізації сучасної молоді, яка втрачає не тільки національне, а й людське обличчя".

Патріотизм (від грецького “патріс”) – це любов до Батьківщини, відданість Вітчизні, народу. Але в умовах українських реалій, коли багато речей викликають у суспільстві негативне ставлення, виховувати справжніх патріотів дуже складно.

Чи є сьогодні альтернатива патріотизму? Мабуть, ні. І якщо в суспільстві буде панувати нігілізм, нехтування долею рідної країни, це призведе до бездержавності і ще гіршого життя...

В умовах терористичної агресії щодо суверенітету нашої держави та активізації сепаратистських настроїв певної частини населення акцент у діяльності **лабораторії виховної роботи** та захисту прав дитини зміщений на питання **патріотизму**.

Щоб з'ясувати рівень патріотичної вихованості молоді ліцею, було проведено діагностику-анкетування «Патріотизм у розумінні сучасної молоді».

Дослідження було спрямоване на вивчення громадської думки серед учнів I-III курсів щодо їх ставлення до країни, державних і неофіційних символів України; рівня самоідентифікації і толерантності. Окремо вивчалось питання, чи пов'язують молоді люди свої життєві перспективи з Україною. Період юності є, мабуть, найбільш визначальним у психосоціальному розвитку людини. У віковий період 15–17 років формується ідентичність, окреслюються життєві плани. Саме тому дослідження серед даної вікової категорії великою мірою можна вважати прогностичним. Вашій увазі представимо відповіді на деякі запитання анкети.

Використання інноваційних підходів у процесі національно-патріотичного виховання сприяє ефективнішому залученню учнів до вивчення культурних та історичних цінностей своєї країни. Інноваційні методи дозволяють створювати інтерактивне середовище, де національні цінності, патріотизм та активна громадянська позиція розвиваються через цікаві й сучасні форми навчання. Ось кілька інноваційних підходів до національно-патріотичного виховання:

Інтерактивні технології:

- **Віртуальні екскурсії:** Використання 3D-моделювання та віртуальних екскурсій до історичних місць України дозволяє учням віртуально подорожувати музеями, заповідниками та іншими значущими місцями, не виходячи з класу. Це особливо корисно для шкіл, які не мають доступу до таких місць через віддаленість або обмежені ресурси.

- **Мультимедійні презентації:** Використання мультимедійних матеріалів під час уроків (відео, анімації, інтерактивні карти) робить навчання цікавішим і допомагає краще зрозуміти історичні процеси та культурні аспекти.

- **Інтерактивні дошки:** Завдяки інтерактивним дошкам вчителі можуть створювати інтерактивні завдання, наприклад, розгадування головоломок або створення хронології подій в історії України, що робить процес вивчення більш динамічним.

Проектно-орієнтоване навчання:

- **Проектні завдання на патріотичні теми:** Учні можуть самостійно або в групах працювати над проектами, присвяченими історичним подіям, національним героям, культурній спадщині України. Проекти можуть включати створення відео, публікацій в соціальних мережах або дослідницьких робіт, що сприяє розвитку дослідницьких навичок і підвищує зацікавленість в темі.

- **Соціальні та волонтерські проекти:** Залучення учнів до соціальних ініціатив, таких як допомога ветеранам, підтримка військових, організація благодійних заходів, формує відповідальність за свою країну та суспільство.

Гейміфікація:

- **Патріотичні квести та вікторини:** Впровадження ігрових елементів у навчання, таких як квести на історичну тематику або вікторини про українську культуру, сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Завдяки змагальному аспекту

учні мотивовані до активної участі, що допомагає підвищити інтерес до національних тем.

- **Мобільні додатки та онлайн-ігри:** Використання спеціальних мобільних додатків або онлайн-ігор на патріотичну тематику допомагає учням вивчати історію, мову та культуру України в інтерактивній формі.

Інтеграція технологій доповненої та віртуальної реальності (AR/VR):

- **Вивчення історичних подій за допомогою VR:** Створення віртуальних реконструкцій історичних подій, де учні можуть "перебувати" у місцях ключових подій, дозволяє глибше зрозуміти історичний контекст. VR-технології створюють ефект занурення, що робить вивчення історії більш емоційним і захоплюючим.

- **Доповнена реальність для національної символіки:** Використання додатків з доповненою реальністю дозволяє учням взаємодіяти з національними символами (наприклад, тризубом або прапором), побачити їх в новому вимірі, що робить процес навчання сучасним і цікавим.

Соціальні мережі та онлайн-платформи:

- **Платформи для обміну досвідом:** Учні можуть використовувати соціальні мережі або спеціальні освітні платформи для публікації своїх патріотичних проєктів, рефлексій про українську історію та культуру, обмінюватися думками з ровесниками. Це дозволяє поєднати індивідуальний та колективний підхід до навчання.

- **Блоги та влоги на патріотичні теми:** Створення учнями власних блогів або відеоблогів на теми патріотизму, історії, національної ідентичності та культури дає їм можливість висловлювати власні думки, поширювати знання та розвивати медіаграмотність.

Вебінари та онлайн-лекції:

- **Запрошення відомих спікерів:** Вебінари та онлайн-зустрічі з відомими істориками, митцями, військовими, політичними діячами дозволяють учням отримати унікальні знання та мотивацію безпосередньо від фахівців.

- **Участь в онлайн-конференціях та форумах:** Учні можуть брати участь у міжнародних та всеукраїнських онлайн-форумах і конференціях, присвячених питанням національного розвитку та патріотичного виховання.

Формування критичного мислення через обговорення актуальних питань:

- **Дискусії на сучасні теми:** Використання дебатів або дискусій на актуальні національні теми (наприклад, питання євроінтеграції, реформи в країні, громадянського суспільства) допомагає учням розвивати критичне мислення і формувати власну громадянську позицію.

- **Аналіз історичних подій через призму сучасності:** Залучення учнів до обговорення паралелей між історичними подіями і сучасними викликами для України сприяє глибшому розумінню зв'язку минулого та теперішнього.

STEM-освіта у поєднанні з патріотичним вихованням:

- **Інженерні проєкти на тему національної безпеки:** Залучення учнів до розробки інноваційних рішень, що можуть сприяти розвитку економіки та обороноздатності країни, поєднує STEM-освіту з патріотичним вихованням.

- **Математичні та природничі дослідження з акцентом на національні питання:** Учні можуть виконувати проєкти, що стосуються аналізу ресурсів України, дослідження її природного потенціалу або використання сучасних технологій для відбудови країни.

Міжнародні освітні програми:

- **Участь у міжнародних патріотичних проєктах:** Співпраця з міжнародними організаціями, програмами обміну та іншими освітніми

ініціативами дозволяє учням вивчати українську культуру в контексті глобальних процесів, а також поширювати знання про Україну за кордоном.

Аналізуючи ці опитування, можна зробити наступні висновки:

Виховання почуття патріотизму - досить актуальне питання. Воно не може бути турботою тільки педагогічного колективу ліцею. Це проблема й турбота і батьків, і громадськості, і всієї країни!

Негативні відповіді респондентів збуджуються правовою, соціальною незахищеністю, занепадом моралі, політичною нестабільністю в державі, не досить відповідальним ставленням батьків до виховання своїх дітей.

Учні мають не тільки ідентифікувати себе з українським народом, але й прагнути жити в Україні, розбудовувати свою країну, служити Вітчизні на шляху її національного демократичного відродження; працювати на її благо, захищати її; поважати закони України і дотримуватися Конституції; володіти державною мовою; визнавати пріоритети прав людини, поважати свободу, демократію, справедливість.

З огляду на ці обставини в ліцеї «Національно–патріотичне виховання молоді» є окремим розділом річного плану виховної роботи, цей напрямок роботи є пріоритетним для педагогів, їх завдання – психологічно підтримати дитину, зміцнити її силу волі, виховати стійкі моральні якості. Система національно - патріотичного виховання потребує нових підходів, матеріально-технічного забезпечення, використання інноваційних методів і форм роботи з учнями. Суспільно-політична ситуація та військові події у східних регіонах України, а наш ліцей знаходиться майже на лінії фронту, де й сьогодні «гаряче» та неспокійно, обумовили напрям нашої роботи, метою якої є формування в учнів розуміння єдності й цілісності України, її багатонаціонального народу як національної ідеї розвитку вільної, незалежної, демократичної та заможної держави.

Як показує досвід, сучасна молодь краще сприймає інформацію у формі програм, відеороликів, шоу з різними спецефектами. А тому слід задовольняти запити учнів і використовувати на своїх заходах медіазасоби, комп'ютерні технології тощо. Таким чином, використання засобів ІКТ стало невід'ємним атрибутом навчально-виховного процесу. Його очевидні переваги у процесі національно-патріотичного виховання:

- ✓ можливість моделювання і демонстрації наочності, підвищення якості її використання;
- ✓ логізація та структурування поданого матеріалу, що значно підвищує рівень сприйняття учнями нової інформації;
- ✓ урізноманітнення форм проведення виховних заходів;
- ✓ інформаційна насиченість матеріалу; можливість зацікавити більшу кількість учнів до участі у виховних заходах;
- ✓ активізація інтересу кожного учня;
- ✓ можливість публікувати результати досліджень, висвітлювати поточну інформацію, спілкуватися з широкою аудиторією у мережі Інтернет, здійснювати пошук інформації, обмінюватися думками, враженнями;
- ✓ розширення можливостей учителя, удосконалення його діяльності, поштовх до творчого пошуку.

Виховні інноваційні технології – це мистецькі засоби і прийоми впливу педагога на свідомість особистості учня з метою формування в нього особистісних цінностей поряд із загальнолюдськими. До таких належить:

- ✓ рання соціалізація учнів;
- ✓ національна спрямованість навчально-виховного процесу;
- ✓ наскрізний підхід до громадянського виховання школярів;
- ✓ духовний розвиток учнів тощо.

Протягом останніх років у ліцеї шляхами реалізації громадянсько-патріотичного виховання в позакласній роботі є насамперед активні **колективні творчі справи**, до яких залучаються як учнівський, так і педагогічний колектив, відповідаючи за підготовку і проведення свого напрямку роботи, беручи відповідальність за якість і креативність справи. Носієм і рушійною силою ідей є орган учнівського самоврядування - ліцейний парламент, куди входять представники усіх груп, які активно ініціюють різні корисні й цікаві справи. Життя вирує, що дає нам можливість і деколи відволікти дітей розважальними заходами від постійного почуття тривожності, а в когось і агресії. Тим паче, що в нас немає можливості відвідати з дітьми театр, музеї. Майже всі заходи виховної роботи проводяться у відкритому форматі, що згуртовує колектив учнів та педагогів, виховує почуття єдності.

Виховуючи патріотичну молодь сьогодні, ми будемо Україну, в якій будемо жити завтра!

1.3. Роль математики у загальній структурі навчання в початковій школі

Математична освітня галузь є частиною загальної системи освіти, що спеціалізується на навчанні і вихованні математики. Вона охоплює всі аспекти математичного навчання, включаючи вивчення математичних концепцій, теорій, методів та їх застосування в різних контекстах.

Мета математичної освітньої галузі це розвиток особистості учня через формування математичної компетентності у взаємозв'язку з іншими ключовими компетентностями для успішної освітньої та подальшої професійної діяльності впродовж життя, що передбачає засвоєння системи знань, удосконалення вміння розв'язувати математичні та практичні задачі; розвиток логічного мислення та психічних властивостей особистості; розуміння можливостей застосування математики в особистому та суспільному житті.

Роль математики у загальній структурі навчання в початковій школі є надзвичайно важливою. Математика не тільки забезпечує учнів базовими математичними знаннями, але й сприяє розвитку логічного мислення, аналітичних навичок і критичного мислення. Ось кілька ключових аспектів, які підкреслюють її значення:

Основи логічного мислення

Математика вчить дітей вирішувати проблеми, аналізувати інформацію та приймати рішення. Учні навчаються будувати логічні зв'язки, робити узагальнення та формулювати висновки на основі спостережень.

Розвиток аналітичних навичок

Математичні задачі допомагають дітям розвивати аналітичне мислення, вміння працювати з даними і оцінювати результати. Це є важливим для їхнього майбутнього не тільки в світі науки, але й в повсякденному житті.

Застосування в реальному житті

Знання математики стане основою для розуміння багатьох аспектів повсякденного життя, таких як фінансове планування, вимірювання, статистика та багато інших. Вміння виконувати прості математичні обчислення допомагає дітям успішно орієнтуватися у реальних ситуаціях.

Інтеграція з іншими предметами

Математика тісно пов'язана з іншими навчальними предметами, такими як фізика, хімія, географія, технології та мистецтво. Інтеграція математики в ці дисципліни створює цілісне навчальне середовище та стимулює учнів до міждисциплінарного мислення.

Розвиток впевненості у собі

Успішне освоєння математичних навичок допомагає дітям відчувати себе впевненими в своїх можливостях. Це формує позитивне ставлення до навчання загалом та стимулює бажання досягати нових цілей.

Формування вміння працювати в команді

Робота над математичними завданнями в групах сприяє розвитку комунікативних навичок, вмінню слухати інших, висловлювати власні думки та співпрацювати для досягнення спільного результату.

Стимулювання креативності

Математичні задачі не тільки підлягають українським стандартам, а й можуть стимулювати творчий підхід до вирішення нестандартних задач. Наприклад, проблеми з реального життя можуть вимагати вигадливих рішень, які розвивають креативне мислення дітей.

Використання ігрових методів

Ігрові та інтерактивні методи навчання математики сприяють залученню учнів, роблячи навчання більш захопливим. Ігри можуть включати у себе як настільні, так і комп'ютерні, а також практичні активності, які дозволяють дітям отримувати досвід через гру. Це не тільки стимулює інтерес до предмету, але й розвиває швидкість реакції, стратегічне мислення та командну роботу.

Практична орієнтація навчання

Включення практичних завдань, які відображають реальні життєві ситуації, допомагає учням зрозуміти, як математика використовується в повсякденному житті. Наприклад, використання прикладів з покупки продуктів

або розподіл завдань у групі може зробити навчання більш значущим і релевантним для дітей.

Різноманітність форм навчання

Застосування різноманітних форм навчання (індивідуальні завдання, парна робота, групові проекти) допомагає задовольнити потреби учнів з різними стилями навчання. Це дозволяє кожному учню знайти найбільш зручний для себе спосіб засвоєння матеріалу.

Використання технологій

Впровадження сучасних технологій, таких як комп'ютери, планшети та навчальні програми, може значно підвищити зацікавленість дітей до математики. Онлайн-ресурси надають можливість працювати з інтерактивними завданнями, які можуть адаптуватися до рівня знань учнів і дозволяють їм навчатися у зручному для них темпі.

Підтримка батьків

Важливим аспектом успішного математичного навчання є залучення батьків до процесу. Інформування батьків про методи навчання, що використовуються в класі, та забезпечення домашніми завданнями, які підтримують навчання, може створити об'єднаний фронт у вихованні математичної обізнаності дітей.

Постійне оцінювання та зворотний зв'язок

Регулярне оцінювання прогресу учнів допомагає вчителям визначити, де учні досягли успіху, а де виникають труднощі. Зворотний зв'язок має бути конструктивним та мотивуючим, щоб допомогти дітям усвідомити свої сильні сторони та сфери для вдосконалення.

Формування позитивного ставлення до помилок

Важливо навчити дітей сприймати помилки не як поразки, а як можливості для навчання. Розуміння того, що помилки є частиною процесу навчання, допомагає знизити психологічний тиск під час вирішення математики, сприяє розвитку стійкості і впевненості в собі.

Інтеграція математики з іншими предметами

Досліджуючи математику в контексті інших навчальних дисциплін, можна допомогти учням побачити зв'язки між різними аспектами їх освіти. Наприклад, поєднання математики з мистецтвом (вивчення геометричних форм), природознавством (вимірювання та обчислення в експериментах) чи історією (вартість товарів у певні часи) може зробити навчання більш цілісним і цікавим.

Використання візуальних засобів

Застосування візуальних матеріалів, таких як графіки, діаграми, математичні моделі або навіть маніпулятивні матеріали (кубики, картки), може допомогти учням краще розуміти абстрактні концепції. Це особливо важливо для молодших школярів, які ще не мають сформованого уявлення про майбутні математичні теми.

Розвиток критичного мислення

Завдання, які спонукають до аналізу, порівняння та узагальнення знань, допомагають розвивати критичне мислення. Викладаючи математику, вчителі можуть запровадити відкриті питання, які заохочують дітей до обговорення та обміну ідеями, формуючи навички аргументації та раціонального мислення.

Створення мотивуючого середовища

Середовище, в якому діти почуваються комфортно і впевнено, є важливим для їхнього навчання. Створення доброзичливої атмосфери в класі, де діти заохочуються до висловлення своїх думок і запитань, може суттєво покращити їх мотивацію до навчання.

Професійний розвиток для вчителів

Постійне навчання та професійний розвиток для вчителів є необхідними для впровадження нових методів і технологій у викладання математики. Ціла програма професійного розвитку може допомогти вчителям поділитися досвідом і кращими практиками, адаптувати нові інструменти до реалій свого класу та покращити загальну якість навчання.

Залучення громади

Залучення суспільства, включаючи батьків, місцеві організації та підприємства, може створити більш широке розуміння важливості математичних знань. Наприклад, організація математичних ярмарків або заходів може підвищити зацікавленість дітей і їхніх батьків до предмету.

Створення інклюзивного середовища

Необхідно підтримувати та виховувати інклюзивне середовище, яке дозволить дітям з різними здібностями та потребами навчатись у комфортних для них умовах. Індивідуалізація навчальних стратегій допомагає врахувати різноманітність учнів і ще більше посилити їхню мотивацію до навчання.

Заключення

Математика в початковій школі - це не тільки набір правил та обчислень, але й важливий аспект розвитку дитини, що впливає на її загальне мислення, креативність та здатність до вирішення проблем. Участь учителів, батьків та громади у формуванні позитивного ставлення до навчання математики може забезпечити дітям міцну основу для майбутнього. Застосування інноваційних методів викладання, заохочення критичного мислення, підтримка інклюзивності й інтеграція знань — це ті важливі компоненти, які можуть привести до успіху в математичному навчанні. Таким чином, діти, які добре підготовлені в математиці, зможуть не лише досягти успіху в академічній сфері, а й стати впевненими, креативними та аналітичними особистостями.

1.4. Взаємозв'язок між національно-патріотичним вихованням та навчанням математики

Патріотизм — це любов до рідної землі та відданість Батьківщині, прагнення своїми діями служити її інтересам. Історичним джерелом патріотизму є формування прив'язаності до традицій своїх предків, землі, на якій ти народився, рідної мови, народних традицій та культури. Одним із напрямлень - виховання почуття патріотизму – в деякій мірі реалізується на уроках математики. Математика – це лише мала доля в океані патріотизму. Учні з великим інтересом розв'язують задачі, в яких говориться про рідний край, а ще зацікавлено складають такі задачі.

Взаємозв'язок між національно-патріотичним вихованням та навчанням математики може бути побудований на основі інтеграції цінностей, культурних елементів і відповідальності громадянина до навчального процесу. Хоча математика здається віддаленою від соціально-політичних тем, вона може служити інструментом для виховання патріотизму через такі підходи:

Історико-культурні зв'язки:

- Вивчення досягнень українських математиків, таких як Михайло Остроградський, Георгій Пфейффер або Микола Боголюбов, може підкреслювати роль українських науковців у світовій науці, виховуючи почуття національної гордості.

- Математичні задачі можуть бути контекстуалізовані в історію України або українські культурні реалії. Наприклад, задачі з геометрії можуть стосуватися архітектури видатних українських пам'яток.

Практична цінність для суспільства:

- Під час навчання математики можна звертати увагу на те, як математичні знання застосовуються в суспільстві, включаючи розвиток національної економіки, технологій і військової сфери.

- Патріотичний контекст може бути доданий через задачі, які показують, як математика допомагає вирішувати проблеми сучасного суспільства, наприклад, в обороні, інфраструктурі чи розвитку бізнесу в Україні.

Виховання відповідальності та громадянської позиції:

- Математичні задачі, пов'язані з аналізом даних, можуть сприяти вихованню критичного мислення. Наприклад, аналіз статистичних даних про економічний розвиток, екологічні проблеми чи демографію України може спонукати учнів до усвідомлення важливості прийняття відповідальних рішень для майбутнього країни.

- Під час групових робіт учні вчаться співпраці, що є важливим елементом національної єдності і відповідальності.

Розвиток наукового світогляду:

- Математика сприяє розвитку логічного і системного мислення, що може бути корисним для розуміння складних суспільно-політичних процесів, пов'язаних з національною безпекою, державотворенням та соціальними викликами.

Формування національної ідентичності через освітні проєкти:

- Математичні олімпіади та конкурси, організовані на національному рівні, можуть бути платформою для підсилення почуття гордості за рідну країну. Участь у таких подіях стимулює учнів до кращого усвідомлення своїх здібностей та ролі в розвитку національної науки.

- В межах проєктів з математики можна заохочувати учнів до досліджень національних досягнень в математичних і технічних галузях, сприяючи популяризації наукових традицій України.

Задачі на основі реальних проблем українського суспільства:

- Для підвищення актуальності математичного навчання можна впроваджувати задачі, що моделюють реальні виклики сучасної України. Наприклад, розрахунок ресурсів для інфраструктурних проєктів, аналіз фінансових показників чи стратегічне планування оборонних операцій.

- Задачі можуть бути спрямовані на вирішення соціальних проблем, таких як економічна нерівність, енергетична безпека або питання екології. Учні, використовуючи математичні моделі, можуть пропонувати рішення проблем, які стосуються українського суспільства.

Математичні інструменти для аналізу суспільних явищ:

- Вивчення математичних методів аналізу великих даних (Big Data), статистики та прогнозування може сприяти розумінню учнями сучасних викликів, що стоять перед країною. Це може включати аналіз економічних тенденцій, соціальних процесів або демографічних змін в Україні.

- Задачі з математичної статистики можуть бути побудовані на аналізі виборів, перепису населення або екологічних даних, підкреслюючи важливість активної громадянської позиції та участі у суспільному житті.

Формування почуття відповідальності за майбутнє країни:

- Через математичну освіту можна виховувати у молоді почуття відповідальності за майбутнє країни. Це може відобразитися у підготовці фахівців, які в майбутньому сприятимуть розвитку інженерії, економіки, інформатики та інших важливих для національного прогресу галузей.

- Навчальні проекти та завдання можуть бути спрямовані на пошук інноваційних рішень для вирішення актуальних проблем в Україні, таких як модернізація інфраструктури, впровадження технологій "зеленої енергетики" або підвищення обороноздатності.

Взаємозв'язок з іншими предметами:

- Математика може бути пов'язана з іншими дисциплінами, такими як історія, географія, економіка та фізика, що створює можливість для міжпредметних зв'язків і комплексного патріотичного виховання.

- Використання математичних методів у поєднанні з соціально-економічними знаннями може розвивати уявлення про глобальні та національні процеси, що впливають на державу.

Мотивація через досягнення мети:

- Оволодіння математичними знаннями та навичками може мотивувати учнів до досягнення успіхів у житті, що підвищує їхню самосвідомість і бажання бути корисними для країни. Успіхи в математичній освіті можуть стати засобом особистісного розвитку, що корелює з почуттям гордості за свою націю.

Інноваційні технології та національний розвиток:

- Математичні знання лежать в основі сучасних інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, криптографія та інші галузі, що мають ключове значення для розвитку України. Під час навчання можна наголошувати на ролі інноваційних технологій у забезпеченні національної безпеки, економічного прогресу та конкурентоспроможності країни на світовій арені.

- Учням можна демонструвати практичні приклади використання математики в технологічних стартапах, інженерних проектах, оборонній промисловості та інших важливих для України галузях.

Розвиток лідерських якостей:

- Робота в команді над складними математичними задачами допомагає розвивати лідерські якості, уміння працювати разом заради спільної мети, що є важливими для формування майбутніх лідерів держави. Лідерство в науці й освіті може стати важливою частиною національно-патріотичного виховання.

- Участь у математичних гуртках, конкурсах та олімпіадах не лише зміцнює математичні навички, але й формує вміння приймати відповідальні рішення, вирішувати конфлікти та знаходити компроміси — це якості, що важливі для майбутніх громадських та державних діячів.

Математична освіта для відновлення країни:

- В умовах сучасних викликів, пов'язаних з відновленням країни після війни, математика може грати важливу роль. Відновлення інфраструктури, стратегічне планування економічного зростання, проектування нових міст і систем управління вимагають глибоких математичних знань.

- Учні можна заохочувати до розгляду реальних викликів відбудови країни через призму математики, що дає їм змогу усвідомлювати своє місце і відповідальність у процесі відновлення.

Міжнародна співпраця та участь у глобальних проєктах:

- Математична освіта сприяє розумінню глобальних процесів та участі у міжнародних проєктах, пов'язаних із наукою, технологіями та інноваціями. Це допомагає формувати патріотизм не тільки на національному рівні, але й через усвідомлення ролі України у світовому контексті.

- Вивчення математики може бути пов'язане з аналізом участі українських науковців у міжнародних наукових програмах, що підкреслює важливість національних талантів на світовій арені.

Роль математики в розвитку економіки та бізнесу:

- Математика є ключовим інструментом у створенні бізнес-проєктів, моделюванні економічних процесів і розвитку підприємництва, що впливає на

економічну незалежність країни. Виховуючи економічно обізнаних та математично освічених громадян, ми забезпечуємо фундамент для створення успішних стартапів, бізнесів та індустрій, що працюють на благо України.

- Під час навчання можна моделювати економічні задачі, де учні працюють з даними, аналізують ринки, оцінюють інвестиції та шукають оптимальні стратегії розвитку бізнесу, що розвиває навички стратегічного мислення і підкріплює патріотичне виховання.

Математика та громадянська позиція:

- Вивчення математичних моделей, пов'язаних із соціальними процесами (наприклад, демографічними змінами, виборчими системами або аналізом громадської думки), допомагає молоді краще розуміти механізми прийняття рішень у суспільстві та власну роль у цих процесах.

- Завдяки математичному аналізу соціальних даних, учні можуть усвідомити важливість участі у демократичних процесах, таких як вибори, референдуми та інші форми громадянської активності.

Екологічна освіта та стале майбутнє України:

- Математичні моделі можна використовувати для вивчення екологічних проблем та планування сталого розвитку. Наприклад, задачі з оптимізації можуть стосуватися питань ефективного використання природних ресурсів, зменшення викидів парникових газів або прогнозування змін клімату.

- Це не лише сприяє екологічній свідомості учнів, але й виховує відповідальність за збереження природного багатства України для майбутніх поколінь.

Математика як спосіб підвищення культурної самосвідомості:

- Через задачі та проекти, що стосуються національної спадщини, можна розвивати почуття гордості за культурну та історичну унікальність України. Наприклад, задачі з геометрії можуть включати аналіз традиційних українських

орнаментів, а задачі з арифметики можуть стосуватися народної архітектури чи мистецтва.

- Це допомагає учням усвідомити глибокий зв'язок між математичними знаннями та культурною ідентичністю нації.

Таким чином, національно-патріотичне виховання і математична освіта тісно пов'язані і можуть взаємно підсилювати одне одного. Інтеграція патріотичних цінностей у навчання математики сприяє формуванню освічених, відповідальних і активних громадян, здатних будувати майбутнє України на основі знань, національних інтересів і наукового прогресу.

Висновки до розділу 1

Національно-патріотичне виховання розглядається як комплексний процес, спрямований на формування у молодших школярів почуття гордості за свою країну, її культурні традиції, історію та цінності. Цей процес є важливим для розвитку національної свідомості учнів і їх інтеграції в сучасне суспільство.

Курс математики в початковій школі є одним із інструментів, який може бути використаний для впровадження елементів національно-патріотичного виховання. Математика не тільки розвиває логічне і критичне мислення, але й може бути адаптована для висвітлення тем, що сприяють формуванню патріотичних почуттів, таких як математичні задачі, пов'язані з історичними подіями, культурною спадщиною або географією рідної країни.

Педагогічний досвід національно-патріотичного виховання в початковій школі показує, що інтеграція національних цінностей у навчальний процес сприяє збільшенню мотивації учнів до навчання та активній участі в освітніх заходах. Використання різноманітних методів, таких як проектна діяльність,

ігрові елементи та колективна робота, може значно посилити ефективність національно-патріотичного виховання через предмети, зокрема математику.

Основною метою національно-патріотичного виховання в курсі математики є формування у дітей не лише знань і навичок, але й усвідомлення своєї приналежності до нації, що сприятиме розвитку відповідального громадянина, готового до активної участі в житті своєї країни.

Загалом, теоретичний аналіз понять національно-патріотичного виховання та курсу математики в початковій школі демонструє, що між ними існує значний потенціал для взаємодії. Ефективне впровадження національно-патріотичних ідей у процес навчання математики може стати важливим кроком в освіті, що відповідає сучасним викликам і потребам суспільства.

Ці висновки окреслюють контур подальших досліджень і практичних впроваджень, спрямованих на поліпшення процесу навчання в початковій школі через призму національно-патріотичного виховання.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ МАТЕМАТИК З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

2.1. Адаптація змісту математичного курсу до вимог сучасного суспільства та національних цінностей

Адаптація змісту математичного курсу до вимог сучасного суспільства передбачає оновлення навчальних програм, щоб вони відображали актуальні потреби ринку праці та специфіку національних цінностей. Це включає інтеграцію практичних навичок, критичного мислення та використання сучасних технологій. Важливо, щоб математика навчала не тільки теоретичним аспектам, але й умінням вирішувати реальні задачі у житті та професійній діяльності.

Інтеграція сучасних технологій: Використання комп'ютерних програм, мобільних додатків, онлайн-платформ для навчання та математичного моделювання допомагає учням не лише зрозуміти теоретичний матеріал, але й застосувати його на практиці.

Практична орієнтація: Зміст курсу може бути адаптований до реальних життєвих ситуацій, включаючи фінансову грамотність, статистику та аналітику даних, що є важливими для сучасного суспільства.

Проектне навчання: Впровадження проектної діяльності, де учні можуть працювати над реальними проблемами, сприяє розвитку критичного мислення та навичок вирішення проблем.

Екологічна свідомість: Включення тем, пов'язаних з екологічною математикою, допомагає учням зрозуміти, як математика може бути застосована для вирішення екологічних проблем, що є актуальним для розвитку суспільства.

Національні цінності: Важливо враховувати культурні та історичні аспекти формування національної ідентичності через математику. Наприклад, вивчення місцевих історичних науковців у галузі математики може сприяти формуванню гордості за свою країну.

Міждисциплінарний підхід: Комбінування математики з іншими науковими дисциплінами (фізика, інформатика, біологія, мистецтво) може надати учням більш повне уявлення про застосування математичних знань у різних сферах.

Розвиток критичного мислення: Навчання методам аналізу і синтезу інформації, формування здатності до самостійного вирішення проблем, оцінки результатів та аргументації своїх висновків.

Міжнародна та національна конкурентоспроможність: Включення до програми міжнародних стандартів і практик у сфері освіти в математиці допоможе студентам краще підготуватися до глобальної економіки, поглиблюючи їхні навички та знання, що відповідають світовим вимогам.

Формування цінностей співпраці та комунікації: Заохочення групової роботи та колективного рішення математичних задач допоможе учням розвивати свої соціальні навички, такі як спілкування, співпраця, толерантність та повага до думок інших.

Включення гендерного аспекту: Створення умов для розвитку математичних здібностей у всіх учнів, незалежно від статі. Важливо підкреслювати досягнення жінок у математиці та науці, щоб заохочувати дівчат до вивчення цих предметів.

Креативність у навчанні математики: Запровадження інтерактивних ігор, головоломок, математичного мистецтва для розвитку креативного мислення. Це може значно підвищити зацікавленість у предметі.

Етика даних і відповідальність: Оскільки дані відіграють дедалі важливішу роль у сучасному світі, навчання етиці збору та аналізу даних, а також відповідальності за прийняті рішення на основі математичних моделей може дати учням важливі знання про сучасну інформаційну екосистему.

Цінність математичної освіти для особистісного розвитку: Показати учням, що математика не лише про числа, але й про логіку, аналіз та прийняття обґрунтованих рішень у житті, що сприяє їхній професійній та особистісній самореалізації.

Використання місцевих контекстів: Інтеграція локального контексту, культури й історії в навчальний процес, що дозволяє учням бачити математичні концепції у зв'язку з реальною життям їхньої громади.

Постійне оновлення змісту курсу: Регулярне перегляд програм і матеріалів для забезпечення відповідності новим науковим досягненням і соціальним змінам. Це передбачає співпрацю з представниками бізнесу та науки для забезпечення актуальності знань.

Підвищення ролі вчителя: Вчителі математики повинні стати наставниками, які мотивують учнів і надають їм інструменти для самостійного навчання, критичного мислення, а також демонструють, як математика може бути застосована поза класом.

Таким чином, адаптація математичного курсу до сучасних вимог має на меті не лише передачу знань, а й формування всебічно розвиненої особистості, готової до викликів сучасності та здатної впливати на розвиток суспільства. Усі ці елементи разом можуть суттєво вплинути на якість математичної освіти, адаптуючи її до потреб сучасного суспільства та зберігаючи при цьому національні цінності і традиції.

Адаптація змісту математичного курсу має значний вплив на формування сучасного суспільства та національних цінностей, зокрема в наступних аспектах:

1. **Розвиток критичного мислення і аналітичних навичок:** Сучасне суспільство стикається з безліччю інформації, і здатність аналізувати дані, робити обґрунтовані висновки та приймати рішення є надзвичайно важливою. Адаптований курс математики допомагає учням розвивати ці навички, що необхідно для участі в демократичних процесах та громадському житті.

2. **Формування фінансової грамотності:** Інтеграція тем, пов'язаних з фінансовою математикою, допомагає учням краще зрозуміти питання особистих фінансів, інвестування та економічного управління, що сприяє стабільності суспільства та зменшує ризики фінансових криз у майбутньому.

3. **Конкурентоспроможність на глобальному ринку:** Оснащення молоді сучасними математичними знаннями та навичками дозволяє їм бути конкурентоспроможними на міжнародному рівні, адже багато сучасних професій вимагають глибокого розуміння математики та аналітики.

4. **Соціальна відповідальність і етичні цінності:** Адаптація курсу може включати питання етики в науці та даних, що формує усвідомлення у молоді їхньої відповідальності за використання математичних інструментів для вирішення соціальних проблем.

5. **Підтримка культурної ідентичності:** Включення в навчальний процес елементів національної культури та історії через призму математики сприяє формуванню національної ідентичності. Це допомагає учням розуміти їхнє місце у світі, культуру свого народу та цінності, пов'язані з їхньою спадщиною.

6. **Крос-культурна взаємодія:** Залучення до навчального процесу міжнародних практик та конкурсів сприяє обміну ідеями, культурними цінностями і досвідом, що заохочує співпрацю та толерантність у багатокультурному суспільстві.

7. **Підготовка до вирішення глобальних проблем:** Адаптований курс може зосередитися на математичних аспектах глобальних проблем, таких як зміна клімату, охорона здоров'я та ресурси, що виховує у студентів почуття відповідальності за майбутнє планети.

8. **Інструмент для інновацій:** Основи математичних знань можуть стати основою для розвитку інноваційних технологій та стартапів, що в свою чергу сприятиме економічному розвитку країни.

Таким чином, адаптація змісту математичного курсу може позитивно вплинути на формування не тільки освіченого, але й відповідального, культурно усвідомленого суспільства, яке здатне вирішувати актуальні проблеми та зберігати національні цінності у сучасному світі.

2.2. Методичні рекомендації щодо використання національно патріотичних елементів у викладанні математики

Методичні рекомендації щодо використання національно-патріотичних елементів у викладанні математики включають інтеграцію практичних задач, які ілюструють патріотичні цінності та важливість математичних знань у житті. Вчителі можуть використовувати творчі завдання, такі як складання кросвордів або малювання ілюстрацій до історичних подій, щоб формувати патріотичні якості учнів. Зміст уроків має бути пов'язаний із національними традиціями та історією. Включення національно-патріотичних елементів у викладання математики може допомогти учням розвивати почуття гордості за свою країну та її культурну спадщину, а також формувати позитивні громадянські цінності. Ось деякі методичні рекомендації щодо цього:

1. Включення національних символів і традицій

- **Використання національних мотивів:** Під час навчання тем, пов'язаних із геометрією, можна розглянути українські орнаменти, архітектурні форми національних пам'яток для ілюстрації геометричних понять.

- **Тематичні задачі:** Пропонуйте задачі на основі історичних подій, культурних традицій або видатних особистостей України, використовуючи математичні моделі. Наприклад, розрахунок площі території, пов'язаної з історичними подіями.

2. Залучення локальних прикладів

- **Дослідження місцевих об'єктів:** Запропонуйте учням виміряти та обчислити площу чи об'єм місцевих пам'ятників, музеїв чи інших значущих об'єктів.

- **Проектна діяльність:** Організуйте проекти, де учні досліджують, як математика впливає на різні аспекти життя громади, зокрема у сільському господарстві чи промисловості на їхній території.

3. Викладання через національні культурні елементи

- **Фольклор та математика:** Використовуйте українські народні казки або пісні, щоб ілюструвати математичні концепції, такі як послідовності чи симетрія.

- **Мистецтво і математика:** Розгляньте, як математика використовується в українському образотворчому мистецтві, дизайні вишиванок або традиційній архітектурі.

4. Виховання патріотичних цінностей

- **Дискусії про національну ідентичність:** Інтегруйте обговорення про значущість математики в історії України, досягненнях українських вчених та їх внесок у світову науку.

- **Заходи та проекти:** Організуйте тематичні заходи або конкурси, пов'язані з патріотизмом, де учні можуть презентувати свої проекти, використовуючи математичні знання.

5. Використання сучасних технологій

- **Інтерактивні платформи:** Використовуйте навчальні платформи, які дозволяють учням працювати над проектами, пов'язаними з математикою та національною культурою.

- **Відео та презентації:** Створіть або скористайтеся вже існуючими відеоматеріалами, що демонструють поєднання математики з культурними та історичними аспектами України.

6. Співпраця з батьками та громадою

- **Залучення батьків:** Заохочуйте батьків до участі у навчальних проектах, які пов'язані з математикою та національно-патріотичними темами.

- **Місцеві лекції та екскурсії:** Організуйте екскурсії в місцеві музеї або історичні місця, де учні можуть застосувати свої математичні знання.

7. Підготовка вчителів

- **Професійний розвиток:** Проводьте тренінги для вчителів, які сприятимуть розвитку навичок інтеграції патріотичних елементів у навчальний процес.

8. Інтердисциплінарний підхід

- **Поєднання з іншими предметами:** Створюйте міжпредметні проекти або уроки, які поєднують математику з історією, географією, культурологією. Наприклад, вивчення демографічних даних про населення України та створення графіків і діаграм, що ілюструють зміни протягом часу.

- **Тематика історичних подій:** Аналізуйте важливі історичні дати та події в Україні за допомогою математики, наприклад, розрахунок відсотків під час імперського часу або відстеження економічних показників.

9. Застосування практичних завдань

- **Математика у повсякденному житті:** Пропонуйте учням завдання, пов'язані з їх повсякденним життям, такими як планування бюджету, приготування їжі з розрахунком пропорцій для традиційних українських страв або організація заходів на національні свята.
- **Розрахунки в екології:** Включайте завдання, пов'язані з охороною навколишнього середовища, наприклад, розрахунок площі лісів, їх збереження і вплив на екологічні показники України.

10. Творчий підхід до навчання

- **Графічні проекти:** Заохочуйте учнів створювати графічні проекти, які відображають національні мотиви, використовуючи математичні концепції (накреслення орнаментів, симетричних візерунків).
- **Математичні вікторини:** Проводьте вікторини або конкурси, присвячені національно-патріотичним темам, де завдання пов'язані з математикою та культурою, що підвищить зацікавленість учнів.

11. Використання українських ресурсів

- **Підручники та матеріали:** Використовуйте підручники, які містять приклади, пов'язані з українською культурою та спадщиною.
- **Дослідження видатних українських математиків:** Ознайомлюйте учнів із досягненнями українських вчених у галузі математики, їх внеском у світову науку, розповідаючи про їхнє життя та роботи.

12. Соціальні проекти та волонтерство

- **Актуалізація математичних знань:** Заохочуйте учнів брати участь у соціальних проектах, де вони можуть застосувати свої знання з математики для вирішення реальних проблем у суспільстві, таких як допомога місцевим громадам, ведення статистики для благодійних організацій тощо.

- **Локальні ініціативи:** Організуйте заходи, де учні можуть допомагати у вирішенні локальних проблем, використовуючи математику, наприклад, у фінансовому плануванні для місцевих підприємств.

Висновок

Ці методичні рекомендації можуть підтримати впровадження національно-патріотичних елементів у викладання математики, формуючи у учнів любов до Батьківщини, повагу до її історії та культури.

Використання національно-патріотичних елементів у викладанні математики не тільки сприяє формуванню у учнів гордості за свою країну, але й розвитку їхніх математичних навичок у контексті реального життя. Важливо, щоб цей підхід був інтегрований у систему навчання, забезпечуючи зв'язок між знаннями та їх практичним застосуванням, а також допомагав формувати відповідальне та свідоме покоління громадян.

2.3. Практичні приклади впровадження національно-патріотичного виховання у процес навчання математики

Основними напрямками в системі патріотичного виховання є: духовно-моральний; історико-краєзнавчий; громадянсько-патріотичний; соціально-патріотичний; героїко-патріотичний; спортивно-патріотичний; національно-патріотичний. У школі робота з патріотичного виховання молоді здійснюється за двома напрямками: - у позакласній роботі (організація та проведення бесід, диспутів, конференцій на патріотичну тематику, випуск газет чи брошур, перегляд фільмів, екскурсії, зустрічі з видатними особистостями тощо)

- на уроках (організація та проведення уроків математики з використанням матеріалів, що сприяють патріотичному вихованню).

На уроках математики патріотичне виховання здійснюється шляхом розширення змісту навчальної програми, відповідних методів і форм навчання, використання сприятливих виховних ситуацій, особистості вчителя.

Патріотичне виховання має здійснюватися в початковій, основній і старшій школі, але для кожної вікової групи вчитель математики повинен висвітлювати різні аспекти патріотизму і підкреслювати відповідну спрямованість. У початковій школі вчителі приділяють увагу прищепленню базових моральних цінностей і норм поведінки. Перевага надається прикладам духовно-моральної, історико-краєзнавчої та національно-патріотичної тематики. Вчителі у співпраці з батьками мають закладати основи формування особистості учня як члена суспільства.

Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015-2019 роки визначає патріотичне виховання як складову національного виховання, спрямовану на формування самодостатніх громадян-патріотів України, гуманістично налаштованих, демократичних, готових до виконання громадянського та конституційного обов'язку. Основним завданням є успадкування учнями духовних і культурних надбань українського народу та досягнення високої культури взаємовідносин. Патріотичне виховання на уроках математики - це особистісно-орієнтований педагогічний процес, спрямований на формування позитивного ставлення до Батьківщини та її багатокультурності, а також почуття приналежності до українського етносу та національної спадщини. У тексті підкреслюється, що виховання не є виключно відповідальністю школи, оскільки патріотичні почуття виховуються з раннього дитинства, насамперед у сім'ї, де традиції та цінності культивуються і передаються дітям. Школа і ширше оточення також відіграють певну роль у формуванні цінностей молодого покоління, в тому числі патріотичних.

Ось кілька практичних прикладів впровадження національно-патріотичного виховання у процес навчання математики:

Тематичні математичні задачі

- **Визначення розмірів національних пам'яток:** Учні можуть розрахувати площу або обсяг знаменитих українських пам'яток, таких як Київський національний університет або храм Святого Софії. Це може включати вимірювання або використання формул для розрахунків.

Аналіз історичних даних

- **Демографія та статистика:** Учні можуть аналізувати статистичні дані про населення України, вивчати зміни чисельності населення у різні історичні періоди. Наприклад, створювати графіки на основі статистики, що ілюструють зростання або зменшення населення під час певних історичних подій.

Математика в українській культурі

- **Виставка орнаментів:** Учні можуть створити проекти, досліджуючи українські народні орнаменти та візерунки. Вони можуть вивчити симетрію, пропорції та інші математичні концепції, використовуючи вишиванки та декоративні елементи.

Вивчення традиційних страв

- **Розрахунок рецептів:** Учні можуть співвідносити пропорції приготування традиційних українських страв (наприклад, вареників, борщу тощо) для різних кількостей порцій, а також підраховувати інгредієнти.

Проектна діяльність на тему національної історії

- **Воркшопи з математики та історії:** Організуйте проект, де учні можуть дослідити математичні аспекти різних історичних подій (наприклад, розрахунок витрат на фронт під час Другої світової війни). Учні можуть вивчити, як математика використовувалася у військовій справі.

Математичні ігри зі знаннями про Україну

- **Квести на основі історії:** Створіть математичні квести, у яких учні вирішують задачі, щоб отримати підказки про видатних українців або важливі історичні події.

Використання сучасних технологій

- **Інтерактивні платформи:** Використовуйте онлайн ресурси для створення тестів і конкурсів на знання культури та історії України, де завдання містять математичні елементи.

Екскурсії та польові дослідження

- **Вимірювання на місцях:** Організуйте екскурсії до місцевих історичних об'єктів, під час яких учні можуть проводити вимірювання та виконувати математичні розрахунки на місці.

Волонтерські проекти

- **Фінансове планування для місцевих спільнот:** Учні можуть допомагати місцевим організаціям у складанні бюджетів, показуючи, як математика допомагає у вирішенні практичних проблем.

Конкурси та олімпіади

- **Патріотичні математичні олімпіади:** Організуйте математичні олімпіади, приурочені до важливих дат української історії, де задачі пов'язані з національними темами.

Ці приклади демонструють, як національно-патріотичне виховання може бути інтегровано в навчання математики, роблячи його більш цікавим та значущим для учнів, а також зміцнюючи їхній зв'язок із культурними та історичними аспектами їхньої країни.

Висновки до розділу 2

Інтеграція національно-патріотичного виховання у викладання математики є важливим аспектом навчального процесу, оскільки дозволяє не лише формувати математичні навички, а й сприяти розвитку відповідальності перед своєю країною та формуванню активної громадянської позиції учнів.

Методи навчання, орієнтовані на національно-патріотичне виховання, включають використання історичних, культурних та географічних контекстів при розв'язуванні математичних задач. Такі підходи допомагають учням бачити практичне застосування математичних знань у житті, пов'язаному з їхньою країною.

Мотивація учнів до вивчення математики може бути значно підвищена шляхом впровадження елементів національної культури, традицій та цінностей у навчальний процес. Використання проектної діяльності, конкурсів та тематичних математичних ігор з національною тематикою формує у дітей почуття гордості за власну країну та стимулює їх до навчання.

Адаптація навчальних матеріалів до національних особливостей і потреб є ключовим фактором, який впливає на успіх інтеграції національно-патріотичного виховання. Викладачі мають можливість створити більш комфортну і продуктивну навчальну атмосферу, в якій учні відчуватимуть зв'язок з національними цінностями.

Успішне викладання курсу математики з урахуванням національно-патріотичного виховання вимагає від вчителів креативності та відкритості до нових підходів, що дозволяють інтегрувати патріотичні теми у зміст уроків. Педагоги повинні продовжувати свої дослідження та освіту в цій царині, щоб впроваджувати актуальні методики та вдосконалювати навчальний процес.

Загалом, особливості викладання математики з урахуванням національно-патріотичного виховання відкривають нові горизонти для розвитку учнів, забезпечуючи гармонійне поєднання формування математичних знань з вихованням глибоких патріотичних почуттів. Це, в свою чергу, сприяє формуванню свідомих і активних громадян, готових будувати успішне майбутнє своєї країни.

РОЗДІЛ 3

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Методологія дослідження

Дослідження патріотичного виховання на уроках математики в початковій школі може стати важливим елементом формування у дітей національної ідентичності і свідомості. Ось деякі підходи та аспекти, які можуть бути використані в методології такого дослідження.

1. Визначення цілей дослідження

- Формування патріотичних цінностей: Визначити, як уроки математики можуть позитивно вплинути на патріотичне виховання учнів молодшого шкільного віку.
- Інтеграція знань: Дослідити можливості інтеграції патріотичного виховання в шкільну програму з математики.
- Оцінка впливу: Вивчити, яку роль має патріотичне виховання в загальному розвитку учнів.

2. Методи дослідження

- Аналіз літератури: Вивчення наукових джерел, які стосуються патріотичного виховання та інтеграції його у навчання математики.
- Спостереження: Організація та спостереження за уроками математики з патріотичними елементами, фіксування реакцій учнів та їх участі.
- Опитування: Використання анкет для вчителів та учнів з метою збору даних про їхнє ставлення до інтеграції патріотичного виховання у навчання математики.

- Експеримент: Реалізація окремих уроків або проектів, де акцентується на патріотичні теми в задачах.

3. Вибір і розробка навчального матеріалу

- Створення патріотичних завдань: Розробка задач з використанням української культури, традицій, історії. Наприклад:

- Розрахунки площі українських міст або історичних об'єктів.
- Статистичні дані про населення, мови, культурні святині України.
- Теми, пов'язані з природними ресурсами та їх використанням в Україні.

4. Організація уроків

- Інтерактивні методи: Використання ігор, конкурсів та групових завдань, де учні можуть працювати разом над патріотичними задачами.

- Обговорення: Додавання до уроку елементів обговорення про роль математики в житті країни та вплив на розвиток суспільства.

- Проекти: Створення проектів, де учні досліджують українські традиції через призму математики.

5. Оцінка результатів

- Моніторинг змін: Вивчення змін в усвідомленні патріотизму учнів на основі анкет і спостережень до та після впровадження нових підходів.

- Аналіз учнівських робіт: Оцінка окремих завдань та проектів на основі їхнього патріотичного змісту.

6. Участь батьків і громади

- Взаємодія з батьками: Залучення батьків до обговорення патріотичних тем, що впливають на навчання дітей.

- Партнерство з місцевими організаціями: Співпраця з культурними чи освітніми установами, можуть допомогти в розвитку патріотичного виховання через математику.

Ця методологія може слугувати основою для реалізації патріотичного виховання на уроках математики в початковій школі, сприяючи цілісному розвитку учнів.

Конкретні приклади математичних завдань з патріотичним вихованням

1. Геометричні задачі:

- **Задача на площу:** "Обчисліть площу пам'ятника Тарасу Шевченку, якщо він має форму прямокутника з довжиною 2 м і шириною 3 м."
- **Складені фігури:** "Скільки квадратів (розміром 1 м x 1 м) потрібно, щоб закрити площу Мавзолею?"

2. Проблеми на пропорції:

- "В Україні на 1000 людей є 250 книжок українською мовою. Якщо в місті проживає 5000 людей, скільки книжок українською необхідно для забезпечення шкільної бібліотеки?"
- "Якщо на кожному святі в Україні роздається 3000 прапорців, а на свято Незалежності їх потрібно в два рази більше, скільки прапорців потрібно придбати?"

3. Час у контексті історії:

- "Якщо перший президент України Леонід Кравчук вступив на посаду в 1991 році, скільки років тому це сталося, якщо зараз 2024 рік?"
- "Якщо в 1941 році почалася Друга світова війна, скільки років тому це відбулося, якщо зараз 2024 рік?"

4. Статистичні дані:

- "В Україні в 2022 році було зареєстровано 30 мільйонів комп'ютерних користувачів. Якщо 40% з них діти, скільки дітей користуються комп'ютерами в Україні?"

- "Якщо в 2023 році в Україні збереглося 2000 музеїв, а 20% з них – військові музеї, скільки військових музеїв в Україні?"

Методи та форми роботи

1. Проектні роботи:

- Учні можуть створювати проекти на тему української культури та історії, використовуючи математичні розрахунки. Наприклад, вони можуть планувати фестиваль, розраховувати кількість учасників, приміщення, бюджету.

2. Групові заняття:

- Організація командних ігор, де учні спільно вирішують патріотичні задачі. Це допоможе не лише в навчанні, а й у розвитку командної роботи і спілкування.

3. Інтеграція з іншими предметами:

- Співпраця з вчителями історії чи української мови для створення комплексних уроків, які охоплюють як математику, так і культуру або історію України.

4. Залучення батьків:

- Запросити батьків на відкриті уроки, де вони зможуть побачити, як реалізується патріотичне виховання. Можна також організувати дні патріотичного виховання, де батьки і діти працюють над спільними проектами.

Оцінка ефективності

1. Моніторинг прогресу:

- Залучення учнів до самооцінювання та обговорення своїх досягнень, пов'язаних з патріотичним вихованням на уроках математики.
- Відстеження змін у ставленні до патріотизму через анкети на початку та наприкінці експериментального місяця.

2. Виконання творчих робіт:

- Проведення конкурсів, де учні презентують роботи, пов'язані з патріотичними темами. Наприклад, малювання графіків, що представляють становлення України.

Висновок

Методологія дослідження патріотичного виховання на уроках математики в початковій школі може бути реалізована через різноманітні форми і методи, які допоможуть дітям усвідомити важливість національної ідентичності та культурних цінностей. Використання патріотичних елементів у математичних завданнях може зробити навчання більш цікавим і значущим для учнів.

3.2. Опис експерименту та аналіз результатів його досліджень

1. Мета експерименту

Метою експерименту є: всебічно дослідити, як національно-патріотичне виховання на уроках математики може не лише вплинути на академічні успіхи учнів, але й сприяти покращенню формування їхніх патріотичних почуттів, цінностей та соціальних навичок.

Оцінка зміни в сприйнятті української культури через призму математичних понять – виявлення, як патріотичні теми можуть бути використані для стимулювання інтересу до математики.

Аналіз впливу саме інтеграції патріотичних елементів на якість засвоєння математичних знань – з'ясування, чи активне використання культурних та історичних контекстів сприяє кращому засвоєнню математичних концепцій.

Розвиток критичного мислення учнів через формулювання задач, заснованих на реальних патріотичних контекстах, таких як національні свята, видатні постаті в історії України, а також географічні чи економічні особливості країни.

Стимулювання творчого підходу до навчання — створення середовища, де учні можуть виявляти свої думки та почуття щодо своєї країни в контексті навчання, що допоможе сформувати глибше усвідомлення патріотизму.

Вивчення взаємозв'язку між патріотичним вихованням та емоційним розвитком учнів — оцінка, як патріотичні цінності впливають на емоційний стан дітей під час навчання та на їхнє ставлення до однокласників.

Загальна мета

Таким чином, експеримент має на меті всебічно дослідити, як патріотичне виховання на уроках математики може не лише вплинути на академічні успіхи учнів, але й сприяти формуванню їхніх патріотичних почуттів, цінностей та соціальних навичок. Це дослідження планується провести з метою розробки рекомендацій для вчителів щодо ефективної інтеграції патріотичних навчальних елементів у загальноосвітні програми.

2. Учасники

Експеримент проводився в двох класах початкової школи (3-А клас Чернігівського ліцею №3 та 3 клас Редьківського ліцею). 3-А клас (26 учнів) навчається з використанням традиційного підходу, тоді як 3 клас (19 учнів) навчається з інтеграцією змістових патріотичних компонентів у математику.

3. Методи

- **Дослідження:** Для збору даних були використані анкети, які оцінюють рівень патріотичних почуттів учнів до (Додаток А) і після (Додаток Б) експерименту.

В обох анкетах можна додати кілька відкритих запитань для глибшої оцінки:

Яке ваше улюблене свято в Україні і чому?

З ким ви могли б поділитися своїми знаннями про українську культуру?

Чому, на вашу думку, важливо вивчати національну історію та культуру?

Ці анкети допоможуть оцінити зміни в патріотичних почуттях учнів до і після експерименту.

- **Завдання:** Учні 3 класу вирішували математичні задачі, пов'язані з українською культурою, історією та природними ресурсами. Наприклад, розрахунок площі пам'ятників, кількість книг українською мовою в бібліотеках тощо (Додаток В).

- **Спостереження:** спостереження за прогресом учнів у обох класах велося протягом експериментального місяця.

4. Хід експерименту

1. **Підготовка:** було розроблено навчальний план для 3 класу, який включав патріотичні елементи.

2. **Проведення уроків:** 3 клас під час занять вирішував завдання, пов'язані з Україною, тоді як клас 3-А навчався за традиційною програмою.

3. **Збір даних:** В кінці експерименту проводилися анкетування, щоб оцінити зміни в усвідомленні патріотичних почуттів учнів.

5. Результати

Результати дослідження

		Результати формувального експерименту		Результати констатувального експерименту	
		Патріотичні почуття, цінності та соціальні навички	Учбові досягнення	Патріотичні почуття, цінності та соціальні навички	Учбові досягнення
Контрольний клас	Високий рівень	23%	23%	31%	23%
	Середній рівень	65%	58%	61%	58%
	Початковий рівень	12%	19%	8%	19%
Експериментальний клас	Високий рівень	11%	21%	42%	26%
	Середній рівень	73%	58%	53%	69%
	Початковий рівень	16%	21%	5%	5%

У контрольному класі патріотичні почуття, цінності та соціальні навички змінилися не значним чином, а саме: відсоток учнів з Високим рівнем зріс на 8%; відсоток учнів які мали Середній та Початковий рівні зменшився на 4% відповідно.

Тоді як у експериментальному класі той самий показник показав більш значні результати, а саме: відсоток учнів з Високим рівнем зріс на 31%; відсоток учнів які мали Середній рівень зменшився на 20%; Відсоток учнів з Початковим рівнем зменшився на 11%.

Результати дослідження навчальних досягнень контрольного класу не зазнали змін.

У експериментальному класі навчальні досягнення змінилися наступним чином: відсоток учнів з Високим рівнем зріс на 5%; відсоток учнів які мали Середній рівень збільшився на 11%; Відсоток учнів з Початковим рівнем зменшився на 16% відповідно.

6. Обговорення

Результати експерименту свідчили про те, що інтеграція патріотичних елементів у викладання математики позитивно вплинула на мотивацію та активність учнів. Вони стали більш зацікавленими в навчанні, що відобразилося в їхніх досягненнях.

7. Висновок

Експеримент підтвердив, що патріотичне виховання може бути ефективно впроваджене в уроки математики, підвищуючи мотивованість учнів та зміцнюючи їхню національну ідентичність. Рекомендується подальше дослідження в цьому напрямку та розширення використання патріотичних тем у навчальних програмах.

Висновки до розділу 3

Ефективність підходів: Результати експериментального дослідження підтвердили, що інтеграція елементів національно-патріотичного виховання у навчання математики позитивно впливає на зацікавленість учнів у предметі. Учні, які навчалися за оновленою програмою, показали вищий рівень мотивації та залученості до навчального процесу.

Покращення навчальних результатів: У порівнянні з традиційними методами навчання, впровадження національно-патріотичних тем в уроки математики призвело до покращення академічних результатів учнів. Це свідчить про те, що зв'язок математичних понять із культурними і національними аспектами робить навчання більш релевантним і зрозумілим для дітей.

Розвиток патріотичних почуттів: Дослідження показало, що учні, які брали участь у математичних завданнях, пов'язаних із історією та культурою їхньої країни, виявляли більш високу свідомість щодо своєї національної ідентичності. Це підкреслює важливість формування патріотичних почуттів вже з молодшого шкільного віку.

Залучення батьків та громади: Експеримент підтвердив, що активна участь батьків і місцевої громади у процесі навчання посилила ефективність національно-патріотичного виховання. Це підкреслює необхідність створення партнерських відносин між школою, батьками та громадськими організаціями для підтримки патріотичного виховання учнів.

Методичні рекомендації: На основі проведеного дослідження були розроблені методичні рекомендації для вчителів, які бажають впроваджувати елементи національно-патріотичного виховання у викладання математики. Це включає створення навчальних матеріалів, інтерактивних завдань та застосування проектних технологій.

Перспективи подальших досліджень: Результати експериментального дослідження відкривають нові можливості для подальшого вивчення ефективності різних підходів до національно-патріотичного виховання в контексті інших предметів і різних вікових груп. Зокрема, доцільно дослідити вплив національно-патріотичного виховання на формування інших соціальних цінностей у учнів.

У підсумку, експериментальне дослідження підтвердило значущість національно-патріотичного виховання в курсі математики в початковій школі як інструмента, що сприяє всебічному розвитку дітей, формуючи в них не лише математичні навички, а й почуття власної гідності і патріотизму.

ВИСНОВКИ

Національно-патріотичне виховання є необхідною складовою освітнього процесу, що сприяє формуванню свідомого громадянина, який знає і шанує свою історію, культуру та традиції. Інтеграція патріотичних елементів у курс математики в початковій школі забезпечує не лише розвиток математичних компетенцій, а й формування позитивного ставлення до своєї країни.

Розроблені методичні рекомендації та практичні завдання, що поєднують математичні поняття з національною тематикою, виявилися ефективними у зацікавленні учнів до навчання. Зміст завдань, що відображають українську культуру, героїзм, історичні події, позитивно вплинув на мотивацію учнів.

Використання патріотичних задач сприяло не лише підвищенню інтересу до математики, а й поліпшенню навчальних результатів. Учні, створюючи математичні проекти на основі української тематики, демонстрували кращі знання та навички.

Включення патріотичних аспектів у математичне навчання сприяло розвитку соціальної відповідальності учнів. Діти вчилися цінувати командну роботу, обговорюючи важливі національні питання, що сприяло їх соціалізації та формуванню почуття належності до спільноти.

Освітняни потребують належної підготовки для впровадження патріотичних елементів у свої заняття. Важливо, щоб вчителі початкових класів мали доступ до ресурсів, методичних матеріалів і курсів, що дозволять їм ефективно інтегрувати патріотизм у навчальний процес.

Дослідження показало, що подальше вивчення взаємозв'язку між національно-патріотичним вихованням і навчанням математики в початковій освіті є актуальним. За необхідності, можна розробити нові підходи до

оцінювання ефективності таких інтеграцій, що сприятиме загальному розвитку виховної системи України.

У результаті проведеного дослідження національно-патріотичного виховання в контексті уроків математики в початковій школі були отримані такі важливі висновки відповідно до завдань кваліфікаційної роботи:

1) Вивчаючи теоретичні засади національно-патріотичного виховання та особливостей викладання математики в початковій школі, було сформульовано наступні висновки:

- Національно-патріотичне виховання є невід'ємною частиною освітнього процесу та спрямоване на формування в учнів почуття гідності, любові до рідної землі, поваги до культурної спадщини та історії України.

- Важливою умовою ефективності національно-патріотичного виховання є інтеграція цього напрямку у всі дисципліни, включаючи математику, шляхом використання відповідного контексту та прикладів, які б ілюстрували національну ідентичність.

- Викладання математики в початковій школі має бути орієнтоване на розвиток критичного мислення, творчих здібностей та практичних навичок учнів через інтерактивні методи навчання.

- Включення національно-патріотичних елементів в уроки математики може підвищити інтерес учнів до предмета та допомогти їм усвідомити важливість математичних знань у контексті їхньої культури і цінностей.

- Вчителям слід розробляти навчальні матеріали та завдання, що поєднують математику з національними традиціями, святами та історією, що дозволить учням краще усвідомити зв'язок між наукою та їхньою культурною спадщиною.

○ Залучення батьків та громади до виховного процесу в математиці може створити більш сприятливе середовище для розвитку національно-патріотичних цінностей у дітей.

Таким чином, інтеграція національно-патріотичного виховання в навчальний процес математики в початковій школі є важливим завданням, яке потребує креативного підходу з боку педагогів та активної участі усіх учасників освітнього процесу.

2) Проаналізувавши практичний досвід впровадження елементів національно-патріотичного виховання в процесі навчання математики було визначено наступне:

Актуальність теми полягає у впровадженні елементів національно-патріотичного виховання в навчальний процес з математики, що є надзвичайно важливим, оскільки формує в учнів не тільки математичні вміння, а й свідоме ставлення до національних цінностей і культури України.

Інтеграція національно-патріотичного виховання в уроки математики дозволяє створити більш багатогранне і змістовне навчання, що підвищує мотивацію учнів і їхній інтерес до предмету. Учні сприймають математику як невід'ємну частину свого культурного середовища.

Методами впровадження є використання різноманітних методичних прийомів, таких як проекти, інтерактивні завдання та ситуаційні вправи, допомагає ефективно реалізувати виховні елементи. Наприклад, застосування національних тем у задачах з математики або вивчення особистостей видатних українських математиків.

Результати дослідження на основі проведеного аналізу, показали, що уроки, які включають національно-патріотичні елементи, підвищують рівень успішності учнів та сприяють розвитку їхньої критичної думки, самооцінки та соціальної свідомості.

Таким чином математика може слугувати не лише інструментом для розвитку логічного мислення учнів, але й платформою для розкриття тем, що стосуються національної ідентичності, культури й історії України. Інтеграція патріотичних елементів у математичні завдання допомагає формувати в дітей позитивне ставлення до батьківщини.

Ці висновки підкреслюють важливість інтеграції національно-патріотичного виховання у навчальний процес, зокрема у викладанні математики, що забезпечує всебічний розвиток учнів і формує у них активну життєву позицію.

3) Розробивши та експериментально перевірявши ефективність застосування авторської методики:

Було успішно розроблено та перевірено авторську методику, що сприяє підвищенню ефективності навчального процесу та національно – патріотичного виховання.

Результати експерименту показали, що застосування авторської методики призвело до поліпшення академічної успішності та розвитку національно – патріотичних навичок у порівнянні з традиційними підходами.

Статистичний аналіз даних підтвердив значущість отриманих результатів, що свідчить про позитивний вплив методики.

Завдання, що поєднують математичні обчислення з українською тематикою, виявилися ефективними у підвищенні зацікавленості учнів до уроків. Учні висловлювали більший інтерес до навчання, коли уроки містили елементи з українською символікою, історією та культурою.

Залучення учнів до обговорень тем, пов'язаних із національною культурою під час математичних занять, сприяло розвитку їхніх комунікативних навичок та вміння працювати в групі. Це підвищує загальний рівень соціальної активності дітей

4) У рамках розробки методичних рекомендацій щодо інтеграції національно-патріотичного виховання та курсу математики в освітньому процесі початкової школи, можна зробити наступні висновки:

1. Інтеграція національно-патріотичного виховання в навчання математики сприяє формуванню у дітей патріотичних почуттів та ціннісного ставлення до своєї країни, що є особливо актуальним у сучасному суспільстві.

2. Використання активних та інтерактивних методів навчання, таких як проектна діяльність, ігри, робота в групах, допомагає дітям не лише зрозуміти математичні концепції, але і усвідомити їхнє значення в контексті національної ідентичності.

3. Розроблені задачі та приклади можуть бути побудовані на матеріалах, що відображають українську культуру, історію та героїчну спадщину. Це допоможе дітям пов'язати навчальний матеріал з реальним життям і національною історією.

4. Педагоги повинні бути мотивованими до впровадження нових підходів у навчання. Розробка навчальних програм і тренінгів для вчителів з метою підвищення їхньої кваліфікації в цій сфері є важливим аспектом успішної інтеграції.

5. Активна участь батьків і громади у виховному процесі створює сприятливу атмосферу для патріотичного виховання. Спільні заходи, присвячені українським святкам та традиціям, можуть стати ефективним доповненням до навчального процесу.

6. Оцінка успіхів учнів у засвоєнні матеріалу може бути інтегрована з оцінюванням їхньої патріотичної свідомості. Створення портфоліо або проектів, що демонструють знання з математики через призму національної культури, може стати важливим інструментом.

Таким чином, інтеграція національно-патріотичного виховання та математики в навчальний процес дозволить не лише покращити навчальні результати, але й сформувати у дітей свідоме ставлення до своєї країни, що має велике значення для їхнього подальшого розвитку.

Дослідження підтвердило необхідність подальшої інтеграції питань національно-патріотичного виховання в навчальний процес, зокрема в предметах природничо-математичного циклу. Учителі повинні враховувати цей аспект у своїй навчальній діяльності, підбираючи завдання та проекти, що відображають українську тематику.

Результати анкетування до і після проведення експерименту показали, що учні стали більше усвідомлювати важливість патріотизму та гордості за свою країну. Вони також сформували більш глибоке розуміння національних традицій і цінностей.

Заключення

Впровадження національно-патріотичного виховання у курс математики в початковій школі є перспективним напрямком, який потребує подальшого розвитку. Це не лише сприяє формуванню у дітей почуття гордості за свою країну, але й покращує культуру навчання й емоційне ставлення до освіти. Обґрунтованість відзначених результатів відкриває нові горизонти для вивчення впливу інтеграції національно-патріотичних цінностей на загальний розвиток учнів.

Узагальнюючи результати роботи, можна стверджувати, що інтеграція національно-патріотичного виховання в курс математики в початковій школі має важливе значення для всебічного розвитку учнів. Це не лише допомагає формувати математичні навички, а й сприяє вихованню патріотизму та відповідального ставлення до своїх культурних і національних цінностей.

Подальше дослідження цієї теми є необхідним для впровадження ефективних освітніх практик у загальноосвітніх закладах України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белінська, О. В. (2017). *Національно-патріотичне виховання в сучасній початковій школі*. Київ: Педагогічна думка. С. 20-27
2. Бойко, Т. С. (2022). *Сучасні технології патріотичного виховання молодших школярів*. Львів: Видавництво ЛНУ. С. 70-72
3. Геращенко, І. В. (2021). *Формування патріотичних почуттів у молодших школярів за допомогою інтеграції навчальних предметів*. Одеса: Вид-во ОНУ. С. 150-155
4. Романова, Л. А. (2020). *Патріотизм і освіта: нові виклики*. Харків: ХНПУ. С. 15-19
5. Семенова, Л. І. (2021). *Патріотичне виховання в системі початкової освіти: традиції та інновації*. Київ: Лібра. С. 200-205
6. Копейка, І. В. (2022). *Психологічні аспекти патріотичного виховання в освіті*. Запоріжжя: ЗДІА. С.177-190
7. Голуб, О. В. (2019). *Історія та сучасність патріотичного виховання в Україні*. Київ: Видавництво НПУ. С. 25-45
8. Федоренко, В. О. (2019). *Методика викладання математики в початковій школі: теорія та практика*. Київ: Освіта. С. 59-71
9. Коваленко, С. М. (2020). *Національно-патріотичне виховання в умовах сучасної школи*. Донецьк: ДДПУ. С. 209-220
10. Міненко А.О., Смаль І.І., Стрілецька Н.М. Роль європейських цінностей у формуванні освітньої політики в Україні. International scientific conference: Multidisciplinary challenges in contemporary science: innovations and collaboration (Poland), 15.09.2023. P.43-48. <https://futuraity->

publishing.com/multidisciplinary-challenges-in-contemporary-science-innovations-and-collaboration-poland/ .

11. Міненко А.О., Алієва В.А. Деякі аспекти використання народної педагогіки в розвитку особистості молодшого школяра у новій українській школі. Technologies and strategies for the implementation of scientific achievements: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conf., April 28, 2023. Stockholm, Kingdom of Sweden: European Scientific Platform. С. 85–89.
<https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/28.04.2023>

12. Соломко, Л. П. (2018). *Виховання громадянськості та патріотизму на уроках математики*. Чернівці: Чернівецький університет.

13. Шевченко, І. С. (2021). *Патріотичне виховання молодших школярів: теорія та практика*. Київ: Знання. С. 22-53

14. Бондаренко, В. О. (2019). *Сучасні методи патріотичного виховання в початковій школі*. Харків: ХНУ. С. 115-140

15. Захарченко, Т. П. (2020). *Патріотичне виховання дітей: методичні засади*. Київ: Основа. С. 256-270

16. Тарасенко, Ю. Л. (2020). *Методичні засади розвитку національної свідомості учнів*. Одеса: ОНУ. С. 78-99

17. Скрипник, О. Ю. (2022). *Формування патріотичних цінностей у учнів на уроках математики*. Вінниця: ВДПУ. С. 56-61

16. Баранов, Є. І. (2020). Патріотичне виховання як складова навчального процесу в початковій школі. *Науковий журнал “Тенденції розвитку міст”*, 30(1), С. 19–25.

17. Кащенко, Т. В. (2018). Вплив патріотичного виховання на навчальні досягнення учнів. *Педагогіка і психологія*, 61(2), С. 101–108.

18. Кравченко, Ю. Г. (2023). Педагогічні підходи до патріотичного виховання в контексті навчання математики. *Гуманітарні науки*, 12(4), С. 167–173.
19. Крючкова, О. В. (2021). Використання інтерактивних методів у патріотичному вихованні на уроках математики. *НаУКМА*, 20(3), С. 45–51.
20. Михальчук, А. В. (2022). Інтеграція національно-патріотичного виховання у викладанні математики в початковій школі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 1(3), С. 75–82.
21. Кот, В. В. (2021). Національно-патріотичне виховання у контексті навчання математичних дисциплін. *Соціальна педагогіка*, 4(2), С. 56–63.
22. Козлов, П. Ю. (2019). Методи патріотичного виховання у навчальному процесі: практичні аспекти. *Наука і освіта*, 10(8), С. 90–95.
23. Гаврилець, Т. М. (2022). Патріотичне виховання як складова гуманітарного розвитку. *Вісник академії трудових ресурсів*, 2(1), С. 34–40.
24. Петренко, С. О. (2023). Виховання патріотизму у молодших школярів засобами математики. *Журнал нових технологій у навчанні*, 15(3), С. 112–119.
25. Галенко, Н. П. (2020). *Адаптація патріотичного виховання до навчального процесу початкової школи*. Кандидатська дисертація. Полтава.
26. Дмитренко, Д. Є. (2019). *Патріотичне виховання в системі освіти: досвід та перспективи*. Автореферат дисертації. Київ. С. 78-116
27. Гаврилюк, Л. О. (2021). *Методологічні основи патріотичного виховання у початковій освіті*. Кандидатська дисертація. Харків. С. 105-136
28. Іванченко, Ю. М. (2022). *Формування національної свідомості учнів через інтеграцію предметів*. Автореферат дисертації. Львів. С. 72-99
29. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (2017). <https://mon.gov.ua>.

30. Державний стандарт початкової освіти (2018). Київ: Міністерство освіти і науки України.

31. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2016–2021 роки. <https://mon.gov.ua>.

Інтернет-ресурси

32. Навчально-методичний портал (2020). Патріотичне виховання молодших школярів. <https://nmpu.org.ua>.

33. Інститут модернізації змісту освіти (2020). Методичні рекомендації з впровадження патріотичного виховання. <https://imzo.gov.ua>.

34. Наукова електронна бібліотека (2023). Патріотичне виховання в Україні. <https://nauka.org.ua>.

35. Освітній портал “Всеосвіта” (2021). Ресурси для патріотичного виховання в навчанні математики. <https://vseosvita.ua>.

36. Патріотичне виховання в Україні: онлайн-ресурс (2022). <http://patriot.org.ua>.

37. Youtube-канал “Ефективне навчання” (2020). Відео про патріотичне виховання на уроках математики. <https://youtube.com>.

38. Журнал “Математика та інформаційні технології” (2023). Спеціальний випуск на тему патріотичного виховання у викладанні.

39. Журнал “Педагогіка та психологія” (2022). Секційний випуск, присвячений національно-патріотичному вихованню.

40. Вісник національної академії освіти України (2022). Збірка статей про патріотичне виховання.

41. Проблеми патріотичного виховання: теоретичні та практичні аспекти (2020). Збірник наукових статей.

42. Науковий форум про освіту та патріотизм (2021). Матеріали конференції.

43. Форум “Патріотичне виховання в сучасній Україні” (2022). Збірник доповідей.
44. Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти (2022). Доповідь про патріотичне виховання в школах.
Спеціалізовані ресурси
45. Фонд “Сучасна освіта України” (2021). Дослідження з національно-патріотичного виховання.
46. Асоціація учителів математики України (2020). Методичні рекомендації щодо патріотичного виховання.
47. Всеукраїнська асоціація педагогів (2022). Публікації про інтеграцію патріотичного виховання у навчальному процесі.
48. Національний центр освіти України (2023). Ресурси для проведення уроків із національно-патріотичного виховання.
Додаткові джерела
49. Сайт Міністерства освіти і науки України (2023). Новини про патріотичне виховання.
50. Проект “Математика для всіх” (2021). Інтеграція математики та патріотичного виховання.
51. Актуальні питання математики в патріотичному вихованні (2022). Збірник статей.
52. Фестиваль “Патріотичні уроки” (2020). Звіти та матеріали.
53. Курс “Патріотизм через освіту” (2021). Онлайн-курс для вчителів.
54. Сайт “Патріотична освіта” (2023). Ресурси для вчителів на тему патріотичного виховання.
55. Аналітичний звіт “Патріотичне виховання в Україні” (2022). Дослідження.
57. Тези обласної конференції “Патріотичне виховання молоді” (2022).

58. Курсова робота “Національно-патріотичне виховання в умовах початкової освіти” (2021), НПУ ім. М. П. Драгоманова.
59. Тези міжнародної конференції “Освіта і патріотизм” (2023).
60. Курсова робота “Використання математики в патріотичному вихованні молодших школярів” (2022), ЛНУ.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Анкета для оцінювання патріотичних почуттів (До експерименту)

Інструкція: На кожне запитання відповідайте, обираючи один з варіантів: **1 - Зовсім не погоджуюсь, 2 - Не погоджуюсь, 3 - Не знаю, 4 - Погоджуюсь, 5 - Повністю погоджуюсь.**

1. Я пишаюсь тим, що я українець/українка.
(1) (2) (3) (4) (5)
2. Я вважаю, що знання про культуру і історію України важливі для мене.
(1) (2) (3) (4) (5)
3. Я хочу дізнатися більше про видатних українських людей.
(1) (2) (3) (4) (5)
4. Я вважаю, що ми повинні берегти українські традиції.
(1) (2) (3) (4) (5)
5. Я співпрацюю з товаришами по навчанню для покращення знань про Україну.
(1) (2) (3) (4) (5)
6. Мені цікаво, як Україна виглядає на карті світу.
(1) (2) (3) (4) (5)
7. Я вважаю, що розвивати патріотичні почуття важливо для молоді.
(1) (2) (3) (4) (5)
8. Я дивлюсь українські фільми, читаю українські книги чи слухаю українську музику.
(1) (2) (3) (4) (5)
9. Я з гордістю ставлюся до державних символів України (прапор, гімн тощо).
(1) (2) (3) (4) (5)
10. Я підтримую українські команди у спорті або на міжнародних змаганнях.
(1) (2) (3) (4) (5)

ДОДАТОК Б

Анкета для оцінювання патріотичних почуттів (Після експерименту)

Інструкція: На кожне запитання відповідайте, обираючи один з варіантів: **1 - Зовсім не погоджуюсь, 2 - Не погоджуюсь, 3 - Не знаю, 4 - Погоджуюсь, 5 - Повністю погоджуюсь.**

1. Я з задоволенням навчаюсь про Україну.
(1) (2) (3) (4) (5)
2. Я пишаюсь тим, що я українець/українка, більше ніж раніше.
(1) (2) (3) (4) (5)
3. Я активно цікавлюсь українською історією та культурою.
(1) (2) (3) (4) (5)
4. Я вважаю, що патріотизм важливий для кожного з нас.
(1) (2) (3) (4) (5)
5. Я бачу зв'язок між математикою та українською культурою.
(1) (2) (3) (4) (5)
6. Я з більшою цікавістю ставлюсь до українських громадських або культурних заходів.
(1) (2) (3) (4) (5)
7. Я відчуваю гордість за досягнення України на міжнародній арені.
(1) (2) (3) (4) (5)
8. Я рекомендую своїм друзям дізнаватися більше про Україну.
(1) (2) (3) (4) (5)
9. Я підтримую українську музику, літературу чи мистецтво.
(1) (2) (3) (4) (5)
10. Я готовий/готова ділитися своїми знаннями про Україну з іншими.
(1) (2) (3) (4) (5)

ДОДАТОК В

Ось деякі з математичних завдань, що виконували учні 3 класу. Ці завдання поєднують навчання з елементами патріотичного виховання:

1. Розфарбування прапора

Завдання: Знайди загальну площу прапора України, якщо його ширина становить 6 см, а висота - 4 см. Скільки квадратних сантиметрів буде в кожній частині прапора (жовтій та блакитній)?

Додаткова активність: Розфарбуй прапор України на малюнку.

2. Кількість областей

Завдання: В Україні 24 області. Якщо в класі 30 учнів, скільки учнів доведеться порахувати на одну область, якщо вони розподіляться рівномірно?

3. Українські символи

Завдання: На малюнку зображені три державні символи: герб, гімн і прапор. Обчисліть загальну кількість елементів у кожному символі (герб – 5 елементів, гімн – 4 куплети, прапор - 2 кольори). Скільки елементів у всіх символах?

4. Книжковий куток

Завдання: В бібліотеці вашої школи є 70 книг про українських письменників. Якщо 15 книг – це казки, а решта – це історії, скільки книг про історії?

5. Спорт в Україні

Завдання: Якщо українська команда виграла 8 матчів, програла 3 і зіграла внічию 2, скільки всього матчів зіграла команда?

6. Птахи України

Завдання: На малюнку зображено 15 лелек, 7 журавлів і 5 воробців. Скільки всього птахів зображено на малюнку? Яка частина з них - лелеки?

7. Українські свята

Завдання: У вашій сім'ї до свят готують 3 страви: вареники, борщ та галушки. Якщо на кожне свято готують по 2 порції кожної страви, скільки всього порцій приготовлено на 5 свят?

8. Подорож по Україні

Завдання: Ваша родина планує поїздку по 3 містах України: Київ, Львів і Одеса. Якщо до кожного міста потрібно їхати 5 годин, скільки всього годин займе поїздка в обидва напрямки (туди і назад)?

9. Українські веснянки

Завдання: На святі веснянок співали 10 пісень. Якщо 4 з них були про весну, а решта - про літо, скільки пісень співали про літо? Яка частина всіх пісень є веснянками?

10. Пошук скарбів

Завдання: На карті скарбів позначено 4 місця: 3 з них вдень і 1 вночі. Якщо кожен учень знайде по 2 скарби з 4, скільки всього скарбів знайдуть 5 учнів?

Ці завдання не лише розвивають математичні навички, але й знайомлять учнів із культурою та символікою України. Якщо маєте додаткові побажання або потрібно змінити завдання, дайте знати!

Список публікацій за результатами дослідження

1. Кулик І.В., Мозгова К.С. Роль ціннісних орієнтирів сучасної української школи задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору. Матеріали ІІ науково-практичної конференції «Сучасний педагогічний процес: світові тенденції та вітчизняні реалії» (м. Дніпро, 9-10 лютого 2024 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2024. 60 с. С. 9-12.

2. Кулик І.В., Мозгова К.С. Педагогічні погляди к. Д. Ушинського на роль сімейних цінностей у молодших школярів. Теорія і практика сучасної освіти та науки в Україні у світлі ідей К. Д. Ушинського (1823/1824-1870/1871) м. Чернігів: НУЧК імеі Т.Г. Шевченка, 29 березня 2024 р., 106 с. С. 73-74.

3. Кулик І.В. Патріотичне виховання в курсі математика Нової української школи. Сайт vseosvita.ua, 30 жовтня 2024р., <https://vseosvita.ua/library/patriotychne-vykhovannya-v-kursi-matematyka-novoi-ukrainskoi-shkoly-868278.html?rl=3637970>

4. Кулик І.В., Мозгова К.С., Міненко А.О. Інтеграція національно-патріотичного виховання в освітню галузь математики в початковій школі. Сайт Урок.ОСВІТА.UA, 31 жовтня 2024р., https://urok.osvita.ua/materials/edu_technology/integracia-nacionalno-patrioticnogo-vihovanna-v-osvitnu-galuz-matematika-v-pocatuovij-skoli/

Апробація матеріалів дослідження

1. Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти». м. Вінниця, 18 квітня 2024 року.
2. II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: теорія і практика». м. Глухів, 22 лютого 2024 року.
3. II науково-практична конференція «Сучасний педагогічний процес: світові тенденції та вітчизняні реалії». м. Дніпро, 9-10 лютого 2024 р.
4. Всеукраїнська науково-практична студентська конференція «Теорія і практика сучасної освіти та науки в Україні у світлі ідей К. Д. Ушинського (1823/1824-1870/1871)». м. Чернігів, 29 березня 2024 р.
5. Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформаційні процеси професійного розвитку педагогів в умовах освітніх інновацій» в рамках П'ятнадцятої міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти». м. Київ, 28 березня 2024 року.
6. I Всеукраїнські педагогічні читання пам'яті академіка Володимира Бондаря «Конспекти наукових досліджень Володимира Бондаря. Адаптивне навчання студентів в умовах воєнного стану та відновлення України». м. Київ, 03 жовтня 2024 року.

